

**Testimonia Sacrae Scripturae, tum ueterum ac recentium
Doctorum, Christum esse nostram iusticiam, item, quo?d
solus Deus per Christum nos justificet, qui ideo e? coelo
descendit, ac in mund?[m] venit, ut nos peccato & morti
obnoxios justificaret, ac faluos faceret:**

<https://hdl.handle.net/1874/452986>

5
Testimonia

SACRAE SCRIPTURAE,
tum ueterum ac recentium
Doctorum,

Christum esse nostram iu-
sticiam:

I T E M,

QVOD solus Deus per CHRISTVM
nos iustificet: qui ideo e caelo descendit,
ac in mundū uenit, ut nos peccato & mor-
ti obnoxios iustificaret, ac sal-
uos faceret:

COLLECTA PER LEONAR-
dum Culmannum Crayls-
heimensem.

BASILEAE, PER IOAN-
nem Oporinum,

Testimonium

ACTUS SCRIPTURAE
CANTONUM ACADEMIAE
D. 1700

Christi in esse nostrum in

testimonium

1700

Actus scripturae
Cantonum Academiae
D. 1700
Christi in esse nostrum in
testimonium

ACTUS SCRIPTURAE
CANTONUM ACADEMIAE
D. 1700

ACTUS SCRIPTURAE
CANTONUM ACADEMIAE
D. 1700

LEONARDUS CUL-

mannus Ioanni Oporino

suo S.

Alue plurimū Opo-
rine charissime. Ac-
cepi munera tua læ-
tissimo animo, pro
quibus tibi ingētes
gratias ago. Et quia

iuxta cōmune prouerbium, manus
manum fricat: ideo munus pro mu-
neribus tibi offero, ne sim ingratus.

Habes hīc testimonia sacrae scriptu-
re, tum etiam ueterum atq; neoteri-
corū Theologorū sentētiās, CHRIS-

TVM IESVM crucifixum esse
nostram iusticiā, de qua re turbulē-

tiam est disputatio. perpauci enim
sunt, qui, ut iuuenes Theologi, uere
iusticię definitionem norunt: neq;

quid de iustificationis articulo do-
cendum sit, sciunt. Adeò iuuenuli

theologi iam cathedras occupant,
qui quod illis lubet, dicūt: nihil hic

4
nisi clamores, calumnias & inuecti-
uas proferunt, sine ullo auditorū re-
specū, ex magna animi acerbitate
odio & inuidia: qui ut non gloriam
Dei, ita neq̄ etiam Ecclesie ædifica-
tionem querunt, sed uērem, sua in-
quam querunt. Vnde etiam illa na-
scitur uulgi securitas, peruersa ho-
minum uita, contemptus uerbi Dei
& eiusdem ministrorū, & rectē qui
dem: quia, ut sunt prophete, aut sa-
cerdotes, ita plebs est: & ita offen-
duntur & corrumpuntur tum ciues,
tum rustici. In summa, omnia iam
languent, omnia frigent, tum cha-
ritas, tum fides, ne dicam Christia-
na, sed politica: nulla fides, pietasq̄
nulla est. Ideo retinenda est nobis sa-
na doctrina, præsertim de iusticia iu-
stificante & saluante, qua constare
possumus coram iudicio Dei. Papi-
ste illam planè nesciunt: nostri noui
Schuuirmerij illam, Dei inquam iu-
sticiam (quæ est CHRISTVS IESVS
uerus Deus & homo, passus, mor-
tuus,

tuus, & resuscitatus, fide apprehensus, à Deo patre nobis factus iusticia) adimere, obfuscare, & falsare uoluit, qui nescio quot iusticias fingunt, homines inconstantissimi. At nobis solatio est CHRISTI præceptoris nostri præfagiū, qui hæc omnia prædixit futura. tum etiam uir ille Dei reuerendiss. D. Doctor Martinus Lutherus, pia & perpetua memoria dignissimus, præuidit, admonuit, docuit atq; præscripsit: adde etiam D. nostrū Philip. Melanthonē, his turbulentis rebus atq; temporib. plurimum affici mœrore. Sed quid sit: nihil planè. tantū emendatur mūdus, quantū Iudei tēporib. Hieremię prophetę, atq; etiā omnium prophetarum. Ideo nobis diu noctuq; orandum, ut Deus omnipotens nos in fide & uerbo eius conseruet, nosq; per Christū suo Spiritu sancto confirmet, quo perseveremus fortiter in finem usq; uite nostrę, & saluemur: Amen. Norimbergę, 1555.

6
TESTIMONIA SACRAE SCRIPTURAE, QUOD
Christus solus nostra
salus.

Genes. 3. Ipsum semen mulieris conteret caput serpentis.

Genes. 26. In semine tuo benedicentur omnes gentes terrae.

Esa. 49. Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usq; ad extremum terrae.

Matth. 1. Et uocabis nomen eius Iesum. Is enim saluum faciet populum suum à peccatis.

Luc. 2. Euangelizo uobis gaudium magnum, quia natus est uobis hodie seruator, qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid.

Io. 1. Ecce agnus Dei, qui tollit peccata mundi.

Ioan. 3. Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat uitam eternam.

Ioan. 4. Pater misit filiū suū, saluatōrē mundi.

Ioan. 14. Ego sum, uia ueritas & uita. Nemo uenit ad patrem, nisi per me.

Rom. 8. Etenim quod lex præstare nō poterat, ea parte qua imbecillis erat per carnē, hoc Deus proprio

proprio filio misso sub specie carnis peccato obnoxia prestitit, ac de peccato condemnauit peccatum per carnem, ut iustificatio legis impleretur in nobis.

1. Corinth. 1. Iesus Christus factus fuit nobis à Deo sapientia, iusticia, sanctificatio et redemptio.

1. Corinth. 3. Aliud fundamentum nemo potest ponere, præter hoc quod positum est, quod est Iesus Christus.

Act. 4. Non est in alio quoquã salus. Nec enim aliud nomen est sub cœlo datum inter homines, in quo oporteat nos saluos fieri.

1. Ioan. 1. Et sanguis Iesu Christi filij eius emundat nos ab omni peccato.

1. Ioan. 2. Si quis peccauerit, aduocatũ habemus apud patrem, Iesum Christum iustum. Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.

1. Ioan. 3. Et scitis quòd ille apparuit, ut peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est.

1. Ioã. 3. Ad hoc apparuit filius Dei, ut dissoluat opera diaboli.

1. Ioã. 4. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quòd filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut uiuamus per eum.

1. Ioan. 5. Et hoc est testimonium, quod uitam eternã dedit nobis Deus, et hæc uita in filio eius

est. Qui habet filium, habet uitam: qui non habet filium, uitam non habet.

1. Timoth. 1. Iesus Christus uenit in mundum, ut peccatores saluos faceret.

Ex his locis sacræ scripturæ certū est, nos Dei misericordia, absq; nostro merito atq; opere, per solū Iesum Christū Dei filiū, redimi à maledictione legis, recōciliari Deo, accipere remissionem peccatorū, iustos reputari, illuminari, sanctificari, seruari, uitā eternā ac salutē cōsequi. Placuit enim Deo, cuius pura misericordia seruamur, per unū ac solū IESVM CHRISTVM saluos nos facere. In eo solo proposuit salutē, qui & solus est nobis eternæ uitæ et salutis author. Nihil est etiā præter Christum, quod possit cōferre remissionem peccatorum, iustitiam, uitam ac salutem: & qui salutē aliunde expectat, quā ex solo Iesu Christo, nunquam saluus fiet.

Vnius Iesu Christi obediētia, passio & mors, est uictima et preciū, quo à peccatis emundamur credentes.

Esā. 53. Ipse uulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra.

Rom. 4. Christus traditus fuit propter peccata nostra, & excitatus est propter iustificationem nostri.

Luc. 9. Filius hominis non uenit ad perdendum animas hominum, sed ad seruandum.

Rom. 5. Christus enim cum adhuc essemus infirmi iuxta tēporis rationē, pro impijs mortuus est.

Gal. 3. Christus redemit nos ab execratione legis, dum pro nobis factus est execratio.

Gal. 4. Vbi uenit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, factum ex muliere, factum legi obnoxium, ut eos qui legi erant obnoxij, redimeret, ut adoptione ius filiorum acciperemus.

Rom. 5. Sicut per unius delictum propagatum est malum in omnes homines, ad condemnationem: ita & per unius iustificationē, propagatur bonum in omnes homines, ad iustificationē uite.

Tit. 2. Saluator IESVS CHRISTVS dedit seipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & purificaret sibi ipsi populum peculiarem, sectatorem bonorum operum.

1. Timoth. 2. Vnus Deus, unus etiā cōciliator Dei et hominū, homo Christus IESVS, qui dedit semetipsum preciū redēptionis p omnib. etc.

1. Pet. 3. Christus semel pro peccatis passus fuit, iustus pro iniustis, ut nos adduceret Deo, &c.

Heb. 9. Christus semel oblatus, ut multorū peccata tolleretur, rursus absq; peccato conspicietur, ijs qui illum expectant in salutem.

1. Ioan. 1. Sanguis IESV CHRISTI filij eius,

cuius, emundat nos ab omni peccato.

Rom. 8. Deus proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, &c.

Manifestum est itaq; ea beneficia sub iustificatione comprehendi, quæ sua obediencia, passione, morte & resurrectione meruit, & quæ suæ ecclesie confert, & ecclesia per fidem in Christum consequitur.

Iusticia & salus nostra Christus est, qui in illum fidit, saluus fit fide, namq; in eo apprehendit iustitiam Dei.

Esa. 53. Servus meus iustus, iustificabit multos noticia sui. Ipse enim portat peccata ipsorum.

Esa. 45. Deus iustus et salvans nō est præter me.

Esa. 56. Propè est salus mea ut veniat, & iusticia mea ut reveletur.

Esa. 51. Propè est iustus meus, egressus est saluator meus.

Esa. 54. Hæc est hæreditas servorum Domini, & iusticia eorum à me.

Esa. 62. Propter Siō nō tacebo, et propter Hierusalē nō silebo, donec egrediatur sicut splendor iusticia eius, et salus eius sicut lāpas exardescat.

Hier. 23. Ecce dies venient, dicit Dominus, & suscitabo David germē iustum, & regnabit rex, & sapiens

Et sapiens erit, et faciet iudiciū et iusticiā in terra. In dieb. illis saluabitur Iuda, et Israel habitabit cōfidenter. Et hoc est nomē, quod uocabūt eum,
DOMINVS IUSTICIA NOSTRA.

Hier. 33. Ecce dies uenient, dicit Dominus, et suscitabo uerbū bonum, quod locutus sum ad domum Israel, et ad domum Iuda. In diebus illis, et in tēpore illo, germinare faciā Dauid germē iusticie, et faciet iudicium et iusticiam in terra. In dieb. illis saluabitur Iuda, et Hierusalē habitabit cōfidenter. Et hoc est nomē quod uocabūt eū,
DOMINVS IUSTICIA NOSTRA.

Daniel. cap. 9. Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, et super urbem sanctam tuā, ut consummetur præuaticio, et finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur iusticia sempiterna.

Zach. 9. Exulta satis filia Siō, iubila filia Hierusalē. Ecce rex tuus uenit tibi iustus, et saluator.

Malachie 4. Et orietur uobis, timentibus nomen meum, Sol iusticie, et sanitas in pennis eius: egrediemini, et salietis sicut uituli de armento.

Psal. 4. Deus iusticie meæ.

Psal. 5. Domine deduc me in iusticia tua.

Psal. 21. Annunciabitur Domino generatio uentura, et annunciantur cœli iusticiam eius, populo qui nascetur, quem fecit Dominus.

Psal.

Psal. 30. In iusticia tua libera me.

Psal. 33. Iusticia tua sicut montes Dei. Item:
Iusticiam tuam his qui recto sunt corde.

Psal. 39. Annunciaui iusticiam tuam in ecclesia magna, ecce labia non prohibebo, Domine tu scisti. Iusticiam tuam non abscondi in corde meo, ueritatem & salutare tuum dixi.

Psal. 70. In iusticia tua libera me, et eripe me.
Os meum annunciabit iusticiam tuam, tota die salutare tuum.

Domine memorabor iusticie tue solius.
Sed & lingua mea tota die meditabitur iusticiam tuam.

Psal. 71. Deus iudicium tuum regi da, & iusticiam tuam filio regis.

Psal. 96. Annunciauerunt coeli iusticiam eius.

Psal. 97. Notum fecit Dominus salutare suum: In conspectu gentium reuelauit iusticiam suam.

Psal. 102. Et iusticia illius in filios filiorum, his qui seruant testamentum eius.

Psal. 118. Iusticia tua, iusticia in eternum.

Prouer. 10. Iusticia liberat à morte.

Matth. 5. Nisi abundauerit iusticia uestra plus quam scribarum & phariseorum, &c.

Ioan. 16. Spiritus sanctus arguet mundum de iusticia: quia ego uado ad patrem.

Rom. 1. Iusticia Dei per Euangelium patet ex fide

ex fide in fidem.

Rom. 3. Iusticia Dei per fidem Iesu Christi, in omnes & super omnes eos qui credunt.

Rom. 4. Iustificamur sola fide in Christum, exemplo Abrahæ, qui credidit Deo promittenti semen benedictum, Christum scilicet, & imputatum est ei ad iusticiam.

Rom. 10. Perfectio legis Christus, ad iusticiam omni credenti.

Rom. 10. Corde creditur ad iusticiam.

1. Corinth. 1. Ex eodem autem uos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, iusticiæq; & sanctificatio, & redemptio.

1. Corinth. 6. Atq; hæc eratis quidam: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis per nomen Domini Iesu, & spiritum Dei nostri.

2. Corinth. 5. Eum enim qui non nouit peccatum, pro nobis peccatū fecit, ut nos efficeremur iusticia Dei in illo, uel per illum.

Rom. 8. Deus est qui iustificat.

2. Corinth. 5. Deus erat in Christo, mundum sibi reconcilians.

Rom. 5. Sicut per unius delictū propagatum est malum in omnes homines, ad condemnationem: ita & per unius iustificationem propagatur bonum in omnes homines, ad iustificationem uitæ.

Item:

Quem ad-

Quemadmodū enim per inobediētiā unius hominis peccatores constituti fuimus multi, ita per obedientiam unius iusti constituentur multi.

Galat. 2. Quoniam scimus non iustificari hominem ex operibus legis, nisi per fidē Iesu Christi: & nos in Christum Iesum credimus, ut iustificemur ex fide Iesu Christi.

Gal. 3. Ut promissionē Spiritus acciperemus per fidem. Item:

Ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.

Lex pædagogus noster fuit ad Christum, ut ex fide iustificaremur.

Philip. 3. Ut reperiar in Christo non habens meam iusticiā ex lege, sed eam quæ est Christi iusticiam per fidē, quæ est ex Deo super fide.

Act. 12. Notū sit uobis uiri fratres, quod per hunc Christum, quem Deus suscitauit à mortuis, annunciatu uobis remissio peccatorum: & ab omnibus, à quibus non potuistis per legem Moysi iustificari, per hunc omnis qui credit iustificatur.

2. Pet. 1. Simeon Petrus seruus & apostolus Iesu Christi, his qui æquè preciosam nobiscum sortiti sunt fidem, per iusticiam Dei nostri, & seruatoris Iesu Christi.

Hi loci omnes clarissimè affirmāt, solius Christi Iesu

Iesu filij Dei iusticiam, in conspectu Dei ualere, eamq; assequi una cum beatitudine, credentes in Christum mortuum & resuscitatum. Qui enim firma fide credit, Christu uerum uiui Dei filium pro se incarnatum, crucifixum, mortuum, & exuscitatum, sanguineq; suo ipsum lauisse a peccatis, & recociliasse Deo patri: hoc qui credit, iustificatus est, & habet intra se uitam, ipsum Christi spiritum uiuificantem, iusticiae & redemptionis uirtutem: adeoq; sentit in se uiuentem Christum, ac uiuit ipse in Christo.

Ita sacra Scriptura tribuit in uniuersum gloria iustificationis Christo, & gratia Dei: non uiribus, operibus aut meritis nostris. Quod enim iustificamur, uiuificamur & beamur, non est nostri meriti, sed meriti beneficij Christi. Eatenus autem uiuificamur, quatenus fide recipimus Christum, qui sanguine suo nos abluit, patri reconciliat, suo spirita imbuit, ac totus in nobis uiuit, quo & nos uiuamus in eo.

Est ergo iusticia, quae coram Deo ualet, & qua apud Deum iusti iudicamur, ex Christo: eaq; gratis fit nostra per fidem, quae & offertur & donatur uniuerso mundo in Christo, qui legi satisfecit, & Deum placauit, eaq; fide apprehenditur.

Et haec iusticia uocatur Dei iusticia, quae est in Christo: qui eam recipit, qui ei fide adheret: ille iusticiarius

iusticiam absq; suo merito, gratis, sola fide accipit in Christo, sicut & promissa Dei hereditas sola fide accipitur.

Ab apostolo Paulo nonnunquã iusticia Dei ea dicitur, nõ qua ipse iustus sit, sed qua nos in Christo per fidẽ iustos reddit: hoc est, qua nos liberat à peccatis nostris, per suam gratiam, bonitatem & misericordiam.

DEFINITIO IUSTICIAE, seu iustificationis.

Iusticia Dei, est bonitas Dei, peccatis mortaliũ ignoscens, non puniens.

Iusticia Dei est, qua nos liberat à peccatis nostris, per suam gratiã, bonitatẽ & misericordiã.

Iustitia nostra est, remissio seu cõdonatio iniusticiæ nostræ.

Christiana iusticia est fiducia in filiũ Dei, seu fiducia cordis per Christum in Deum, quæ fiducia imputatur ad iusticiam propter Christum.

Iustificatio est peccatorum remissio, parta per sanguinem Christi.

Iustificari est, non iudicari, à peccatis absolui, ac pro iusto haberi.

Iustificatio nostri gratis fit, fide per misericordiam Dei propter Christum.

Iusti sumus, non quidẽ quia agimus, sed quia patimur

patimur operantem in nobis spiritum Dei.

Vocatur ppriè iusticia, probitas illa, quã Germani frübkeit dicimus: uocatur singularis quaedã animi pbitas et bonitas. Vnde iustus uocatur uir bonus, æquus, pbus, humanus, ein gerechter früe mer mán: qualis fuit Noe, Hiob, Daniel, Simeon.

Iusticia Dei est Christus, qui solus est nostra iusticia coram Deo: extra enim Christum nulla est iusticia.

Christiana iusticia est, Christus fide apprehensus, & in corde habitans, propter quẽ Deus nos reputat iustos, & donat uitam æternam.

Iusticia Christiana est ea scilicet, qua Christus in nobis uiuit.

Iusticia Christiana seu spiritualis est, quæ in cordib. hominũ sedẽ habet, cuius effectus est pax.

Vera iustificatio est, quando certus sum per fidem, semen benediẽtũ habitare in me, per quod me benedico. Nec dubitandum est, aut sentientium, benedictionẽ illam esse nihil, aut ociosam: Semen enim Abrahæ non sinit me esse inutilem, sed plenum fructibus.

Quicumq; credit uerbo Dei, ut Abraham, iustus est coram Deo.

Iusti sumus coram Deo, non nostra iusticia, quæ est polluta: sed iusticia Christi fide accepta, quæ fides credit nos esse iustos morte & merito Christi,

Christi, qui ideo nobis factus est iusticia, ut nos
efficeremur iusticia Dei in illo.

Sicut Christus iustus est, ita Christiani per
ipsum iustificantur, id est, iusti fiunt, qui est da-
tor iusticiæ & uitæ æternæ.

Iusti sumus non propter fidei dignitatē in se,
sed propter bonitatē Dei fide apprehensam.

Dauid uocat iusticiā Dei nonnunquā prohibita
tem illam, quam Germani frumkeit dicimus.

Iusticia Dei est etiam, qua quod rectū & iu-
stum est defenditur, & iniustum punitur.

Iusticia Dei est, qua innocens custoditur, re-
bellis disperditur.

Iusticiæ Christianæ definitio est, cognoscere
Christū. Sola enim Christi noticia iustificat, hoc
est, liberat à peccato & morte. & hæc noticia
Christi est fides, qua apprehenditur Christus
in corde.

Iusticia, qua iustificamur & saluamur, est à
Deo, qui est fons ueræ iusticiæ: imò ipsissima iu-
sticia, quæ per Christum contingit credentibus.

SENTENTIOLAE DE IUSTI-
ciæ definitione.

Solus Christus est nostra iusticia coram Deo.
Nulla iusticia extra Christum.

Solus Christus est præco et dator iusticiæ. (uita.
Solus Christus est nostra lux, gloria, iusticia et
Extra

Extra Christū nulla lux neq; iusticia. (cātur.
 Christus est iustus, et Christiani p̄ ipsum iustifici
 Solus Christus est rex iusticie, uitæ et pacis æter
 Iusticia nostra est extra nos, in Christo. (ne.
 Gloria iustificatiōis est solius misericordie Dei.
 Iusticia in uerbo promissa est æterna. (lunt.
 Omnes errāt, qui extra Christū iustificari uo-
 Fundamentū totius ecclesie, Christus iustificās
 Iusti sumus propter iusticiā Christi. (impio.
 Christus Dei filius ex mera gratia & miseri-
 cordia nos iustificat.

Sola fide in Christum iustificamur.
 Fides in Christum est nostra iusticia.
 Christus est Deus iustus & saluans. Iustus,
 quod offert iusticiā: Saluator, quod saluat.
 Iusticia Dei, qua iustificamur & saluamur, nō
 intelligi debet ea que inclusa in Deo manet, sed
 que se in homines diffundit: sicut Paulus ait ad
 Rom. cap. 3. Præterea hæc iusticiā Petrus 2. cap.
 1. communiter Deo & Christo attribuit, qua ex
 Deo manat, per Christum autem ad nos usq;
 defluit. nos hanc Euangelio prædicatam & obla-
 tam, fide accipimus, & possidemus.

Iusticia primitiua amissa per peccatū, redit p̄
 Christū. Christus enim de cælo ueniēs, attulit ue-
 ram iusticiam lapsu hominis amissā, que est ius-
 ticia Dei, quam sibi soli non reseruat, sed con-
 municat

municat alijs, hoc est in ipsum credētibz. Pater enim dedit filio omne iudiciū, ut qui credit in Christū, nō ueniat in iudiciū, sed habeat uitā aeternā. Dedit pater quoq; filio omnē iusticiā, ut nemo iustificetur nisi per filiū, modò in illū credat, qui est finis legis ad iusticiam omni credenti.

Manet ergo fundamentū hoc firmū & solidū, etiam cōtra inferorū portas, Christū solū esse iusticiā ac salutē nostrā: & Deū propter Christū mediatorē, placatorē & pontificē nostrū, nostri misereri, & nos diligere, exaudire, recipere & saluare: qui in illū Iesum Christū fidit & credit, saluus fit fide. Nāq; in eo apprehēdit iusticiā Dei.

Iusticia Dei est duplex:

Iudiciaria, & saluatrix.

Iusticia Dei saluatrix est, qua nos miseros & damnatos peccatores resipiscentes liberat à peccatis nostris per suam gratiam, fide in Christum. Exēpla huius sunt, Dauid, Petrus, Latho, et alijs.

Vnde Iesus Christus filius Dei, factus est à Deo patre nobis iusticia, ut sua obediētia, passione, effusione sanguinis, morte et resurrectione liberaret à peccatis, diabolo, morte, inferno et dānatione.

Iusticia iudiciaria est, qua Deus, utpote iustus iudex, punit peccatores impios, & contēptores gratiæ Dei, qui gratiam Christi respuunt, qui in impie-

in impietate & destinata malicia sine omni respicientia peccatis student.

Est ita duplex est iusticia Dei. Vna, qua meritū supplicii sumitur de reprobis: alia est iusticia bonitatis et misericordie, qua peccatis poenitentium ignoscitur. Prior dicitur iusticia iudiciaria, puniens peccatores: huius exēpla sunt, Pharao, Sennacherib, Olofernes, Saul, Iudas, & alij.

Alia diuisio iusticiae.

Iusticia alia est fidei, qua uidelicet Christi merito, quod per fidem nobiscum comunicatur, iustificamur: id est, remissionem peccatorum consequimur, haeredesq; efficimur uitae aeternae.

Alia iusticia est, quae ex fide enascitur. Nam iustus ex fide uiuit. Porro iustus operatur iusticiam, sicut Ioannes ait.

Alia diuisio iusticiae.

Vna iusticia est caelestis, ex fide in Christum. Christus enim de caelo uenit, & attulit ueram iusticiam & innocentiam, quae est iusticia Dei, qua homo intus purus est & sanctus, & ex corde operatur bonum. Haec donat Deus per filium suum, & spiritum eius.

Alter a iusticia est sita in externa conuersatione, & coram hominibus ualet, in operibus, quibus fidem & iusticiam nobis per Christum donatam exercemus.

Scriptura enim ostēdit, iustificationē fidei duplicē finē habere. alterū esse, ut salui fiamus, fruamurq; aeterna uita ac beatitudine: alterū, ut iustē, piē, & sobriē in hac uita uiuamus, ad glorificationem nominis Dei, & ad utilitatem proximi.

Simul etiam ostendit, Christū duplici de causa mortuum esse. Primò, ut nos redimeret à peccato, & eius pœna: secundò, ut in redemptis ueterem deprauatam naturam interimeret, extingueret in eis malitosam huius seculi naturam, regeneraret eos, & nouam excitaret.

Deus enim in Christo nobis largitus est duplex beneficiū. Vnū est, eū nobis gratis remittere peccata: alterū est, eum in nobis renouare ueterem naturam, qua renouatione idonea reddatur ad præstandam obedientiam diuinis mandatis.

TESTIMONIA VETERVM DOCTORUM ecclesiæ, Christum esse nostram iusticiam.

Irenæus lib. 4. cap. 27.

Quid autem erat plus? Primò quidē in patrem, sed & in filiū eius iam manifestatum, credere. Hic est enim, qui in communionem & unitatem Deo hominem Domino ducit.

Idem lib. 4. cap. 51.

Iusticia saluat propter suam participationē.
Basilii

Basilii Magni.

Vera namq; iusticia Christus est, qui nobis ex Deo factus est & sapientia & iusticia, & sanctificatio & redemptio.

Origenes in 5. homelia in Esaiam.

Ait propheta, esse Christum uiuentem iusticiam: & putabamus ab Apostolo solum dictum esse, quia Christus sit iusticia & sanctificatio, & redemptio & sapientia. Fortè autem & Apostolus instructus à prophetis, nouit animalè esse iusticiam, & uiuentem. *Quæ est ista iusticia? Unigenitus Dei. Quia autem non solum ab Apostolo ortum est, Christum esse iusticiam, & uiuentem & subsistentem iusticiam: sed inuenies & à propheticis sermonibus hoc nobis mysterium exhibitum, & c.*

Idem in epist. Pauli Rom. 3.

Videamus nunc quæ iusticia sine morali lege manifestetur. Idem apostolus Paulus dicit de Christo, quia factus est nobis sapientia à Deo, & iusticia. Hec ergo iusticia Dei, quæ est Christus, manifestatur, sine quidem lege naturali, non tamen sine lege Moysi & prophetarum: dat enim ei testimonium lex.

Idcirco iusticia Dei per fidem Iesu Christi ad omnes perueniens, qui credant, siue Iudæi, siue Græci, purgatos eos à prioribus sceleribus iustificat, & capaces facit gloriæ Dei: & hoc non

ex meritis eorum: nec pro operibus faciūt, sed grā
tis gloriam praestat.

Augustinus lib. 1. cap. 15. de peccatorum
meritis & remissione.

Nō tamē, inquit, est aliqua iusticia, praeter Chri-
stum: sicut aliqua peccata, praeter Adam.

Idem in epist. Pauli 1. Cor. 1.

Ea porro iusticia quae uiuit in seipsa, Deus est,
qui proculdubio atq; incōmutabiliter uiuit. Si-
cut autem cum sit in seipsa uita, etiam nobis sit
uita, cum eius efficiamur utcuq; participes: ita
cum in se ipsa sit iusticia, etiam nobis sit iusti-
cia, cum ei cohaerētes iustē uiuimus. Et tanto ma-
gis minus uē iusti sumus, quanto illi magis mi-
nusq; cohaeremus.

Vnde scriptū est de unigenito filio Dei (cum
sit utiq; patris sapientia atq; iusticia, & semper
in se ipsa sit) quōd factus sit nobis à Deo sapien-
tia & iusticia, &c.

Est planē ille summus Deus uera iusticia, uel
ille uerus Deus summa iusticia, quam profectō
esurire & sitire debemus: ea nostra est in hac
peregrinatiōe, iusticia: & qua postea saturari spe-
ramus, ea nostra est in aeternitate plena iusticia.

Idem 1. Cor. 3.

Nam si scirent homines huiusmodi, qui nolūt
esse nisi homines, quemadmodum Christus cruci
fixus

fixus sit nobis factus sapientia à Deo & iusticia,
& sanctificatio & redemptio, &c.

Idem in epist. Pauli ad Rom. cap. 5.

Diabolus fuit superandus non potentia Dei,
sed iusticia. Quæ est igitur iusticia, qua uictus
est diabolus? Quæ est, inquam, nisi iustitia Iesu
Christi, qui nullum peccatum habuit, qui & à
diabolo iniustissimè occisus est: postea uictus est
diabolus potètia Christi, quia reuixit mortuus,
nunquam postea moriturus.

Idem in 2. Corinth. 6. Eum qui non
nouerat peccatum.

Hæc est illa iusticia Dei, non qua ipse iustus
est: sed qua nos ab eo iusti facti, qua nos ex eius
gratia iusti sumus, ut ipsa iusticia eius nos simus,
cum iuste uiuimus, credentes in eum qui iustifi-
cat impium: non illa, qua ipse iustus est æterna
sua & incommutabili iustitia.

Hæc itaq; iusticia, qua nos Dei munere iusti
sumus, significatur in Psalmo 35. ubi scriptum
est: iusticia tua sunt montes Dei. Montes qui-
pe Dei sancti eius sunt, de quibus Psalmo 71. di-
citur: Suscipiant montes pacem populo tuo.

Et illa ergo salus gratuita est, de qua psalmo
3. dicitur: Domini est salus, & super populum
tuum benedictio tua. Sicut ergo quod legitur,
Domini est salus: non ea salus intelligitur, qua

Dominus saluus est: sed qua hi salui fiunt, quos ipse saluos fecit.

Sic cum legitur Iusticia Dei, non est illa intellegendā, qua Deus iustus est, sed qua iusti homines sunt, quos gratia sua iustificat. Inde enim salui, unde iusti: quoniam quod ait, nō est opus sanis medico, sed malè habētibz: exposuit consequenter dicens, nō ueni uocare iustos, sed peccatores.

Hęc iusticia Dei, qua eius fideles iusti sunt, interim uiuentes ex fide, donec perfectā iusticia perducantur ad speciem, sicut salute perfectā, etiam ad ipsius corporis immortalitatem.

Idem epist. ad Rom. i. cap.

Hęc est iusticia Dei, quę in testamento ueteri uelata, in nouo reuelatur: quę ideo iusticia Dei dicitur, quōd impertiendo eam iustos facit: sicut Domini est salus, qua saluos facit. Et hęc est fides, ex qua, & in quam reuelatur, ex fide annunciantium, in fide obedientium: qua fide Iesu Christi, id est, quam nobis contulit Christus, credimus ex Deo nobis esse, pleniusq; futurum esse, quod iuste uiuimus, &c.

Summa, iustificamur in solo Christo, qui est iusticia uera per fidem, sine operibus, gratis. Est enim donum Dei, nos esse iustos: & nostra iustificatio est à solo Christo, qui utpote uerus Deus & homo, iustificat impios.

D. Am-

D. Ambrosius,

Iusticiam Dei uult eam esse, qua nos Deus iustificat: quæ iusticia eius dicitur, quia promissa sua hac præstat. Hæc reuelatur Euangelio, dum donatur fides homini, per quam iustificatur.

D. Chrysostomus,

Iustitiam Dei intelligit, quam Deus nobis donat: tum quia Deus hanc donat, & donat ex gratuita beneuolentia, nullis ea constat nostris laboribus, obtinetur fide.

Theophylactus in Ioan. cap. 16.

Spiritus sanctus arguit mundum, qui priuatus est iusticia, qui non credit in iustum Iesum, eum qui propter iustitiam assumptus est in cælis.

Zmaragdus in postilla sua, super ca. Ioã. 16.

Iusticia discipulorū Christus erat, quod Dominum, quem uerum hominem cernebant, uerum quoq; Dei filium esse crediderunt: & quem sibi corporaliter ablatum nouerant, certo semper amore colebant. Iusticia cæterorum fidelium, id est, eorum qui Dominum in carne non uiderunt, Christum, Deum & hominem uerum, corde credunt & diligunt.

Stapulensis in Ioan. cap. 16.

Spiritus sanctus arguet mundum de iusticia, quam perdidit: quia filius Dei, qui est iusticia Dei, iusticia summa, iusticia æterna, ab ipsis ad patrem

patrem ascendit, nec unquam amplius presentiam eius in mundo, ut doceat, sint uisuri.

Idem in 1. cap. epist. ad Rom.

Iusticia Dei Christus dominus est, qui in Euangelio reuelatur ex fide in fidem, ad salutem omni credenti: id est, ut ex euangelij fide consequantur uitam eternam.

Oecumenius 1. Corinth. 1.

Deus efficit nos filios suos per Iesum Christum, qui Christus (inquit) factus est nobis à Deo sapientia, iusticia, sanctificatio atq; redemptio: id est, qui fecit nos sapientes, iustos, sanctos & redemptos.

Sebastianus Munsterus in commentarijs Bibliorum, psal. 110.

Non inuenimus hominem, etiam prophetam, cuius prophetata sit natiuitas ante natiuitatem patris & matris sue, nisi Meschiam. iusticiam nostram.

Idem in Matthæum hebraicum.

Apud Euangelistas scribitur absolutè Iesua, quòd ipse sit salus ipsa, sicut & sapientia atq; iusticia ipsa uocatur. Saluat enim nos à peccatis nostris, iustificat nos, & sapientiam præstat paruulis.

Summa summarũ: Solus Christus est omnium seculorum, & sanctorum ab exordio mundi ad finem

finem usque, iusticia & sanctificatio.

Solus Christus est iustus, inò ipsa iustitia, quæ peruenit per fidem Iesu Christi in omnes credentes.

Omnes sumus peccatores, extra Christum: in sola fide passi & suscitati Christi, omnes iustificamur.

Nos certò statuere debemus, nostram capitalem, rotundam & perfectam iusticiam esse Christum: qui in hunc credit, non pudebit.

Iusticia nostra Christus est, quem fide apprehendimus: irreprehensibilis est à lege, ideo à lege non potest accusari: donec in illo hæremus, spiritu ducimur, & à lege liberi sumus.

D. Martinus Luther, de nouissimis uerbis Dauidis.

De hac æternitate regni Messie sæpe aliàs idem Esaias meminit, ut cap. 51. Attendite ad me popule meus, audite me ciues mei, quia à me exiit lex, & iudicium meum stabit in lucem populorum: propè est iusticia mea, & egressa est salus mea. Et paulo pòst: Salus mea in sempiternum erit, & iusticia mea non deficiet.

Hæc est scilicet illa æterna iusticia, de qua & Daniel cap. 9. uaticinatur: Septuaginta hebdomades præcisæ sunt super populum tuum, ut ueniat

niat iusticia perpetua, & ungetur sanctus sancto-
rum.

Hec iusticia est ipse Messias, ut Hebræi ueteres omnes interpretantur (et usitata uersio in Esaiæ dicto, Iustus meus & saluator meus.) Sed cum æterna iusticia & salus nullius sit, neque hominis duntaxat, neque angelicæ naturæ: necesse est hunc, cui hæc appellatio tribuitur, uerè esse & natura Deum: & tamen eundem Davidis uerè filium, & personam distinctã ab eo qui de ipso loquitur, cum ait, Mea salus, iusticia mea. Tertia persona est spiritus sanctus, que hæc uerbo uocali concionatur de utroq; patre & filio.

Eodem modo & noui testamenti scriptura de Christo loquitur, 1. Corinth. 1. Iesus Christus factus est nobis à Deo sapientia, iusticia, sanctificatio & redemptio. Ita pulchrè cum Esaiæ Paulus concinit, & uicissim cum Paulo Esaias.

Item: Iustus dominator inter homines. Hic loquitur David nõ de politica iusticia, sed de aliã æterna iusticia, quam adfert mundo Messias, filius Dei, & ea nos liberat à peccato, morte, & coram Deo iustos facit.

Idem D. Martinus Lutherus.

Sæpius ostendi, uitam hominis Christiani consistere in his duobus: primum, ut credant sibi sua peccata remitti & condonari propter Christum,

flum, quem fide apprehendunt: deinde, non modo sibi remissa esse peccata, & se esse iustos, sed etiam se sanctificari donato spiritu sancto à reliquis peccati, quæ adhuc in carne nostra hærent.

Christi enim iusticia nostra est, quæ nobis imputatur, ita ut simus sine peccato: sed non nostra causa, sed propter iusticiam Christi. Cum igitur credo in Christum, ibi Christus coram patre cœlesti fit umbraculum meum, & p̄t̄ifex meus, qui pro me intercedit. Ideo debemus nobis ad eò iusticiam Christi fide applicare, & asserere ac si esset nostra propria, & illa cõfidere & gloriari, ut hereditate per illum nobis parta & donata.

Idem D. Martinus Lutherus.

Omnes homines sunt peccatores, solus Deus est iustus, iustificans peccatores: id est, liberans à peccato eos qui sunt ex fide in Christũ Iesum: non imputans peccata ijs, qui in Dei misericordiam confidunt.

Si sum peccator in me, in Christo nõ sum peccator, qui nobis factus est iusticia: sed sum iustus, et iustificatus, per iustum & iustificantem Christum: qui ideo iustificans est & dicitur, quòd ad peccatores pertinet, & peccatoribus missus est, &c. ut agnoscens peccata iustificet, & eorum misereatur.

Idem

Idem D. Martinus Lutherus.

Ad Gal. cap. 5. Nos uerò certò statuere debemus, nostram capitalem, rotundam, & perfectam iusticiam esse Christũ, qui est ut caput & fons iusticie nostra: qui in hunc credit, non pudeviet.

In eod. cap. Iusticia enim nostra Christus, quem fide apprehendimus, irreprehensibilis est: ideo à lege non potest accusari.

Christus fide apprehensus, & in corde habitans, est iusticia Christiana, propter quam Deus nos reputat iustos, & donat uitam eternam.

Iusticia Christiana est ea scilicet, qua Christus in nobis uiuit: Christus per fidem in nobis uiuens & habitans, abolet legem, peccatum damnat, mortem mortificat, in nobis loquitur, operatur & exercet omnes actiones.

Idem in Psal. 51. Christus sua iusticia nos ornat. Quòd si Christianum intuearis, seclusa Christi iusticia & puritate, qualis in se sit, etiam cum est sanctissimus: tum inuenies, non solum mundiciem nullam, sed diabolicam.

In Genes. Vera iustificatio est, quando certus sum per fidem, semen benedictũ habitare in me, per quod me benedico. Nec dubitandũ est, aut sentiendum, benedictionem illam esse nihil, aut ociosam. Semen enim Abrahæ non finit me esse inutilem, sed plenum fructibus.

Iusticia

Iusticia Dei est, ipsa misericordia & gratia
Dei iustificans, nobis collata in Christo.

Idem D. Martinus Lutherus de dicto
Zachariæ, cap. 9.

Atqui uerbo hoc *Iustus*, nemo intelligat signi- In postilla
ficari iusticiam, qua Deus iuste iudicat, quam se- ecclesiasti-
ueram Dei iusticiam uocant. Hac enim si ad nos ca.

Christus ueniret, quis aduentum eius ferret?

Quis suscipere eum sustineret, quando ne sanctif-
simi quidem possunt coram eo consistere? uersa
essent illico omne gaudium, iucunditas, amorq;
huius aduentus, in metum & terrorem maxi-
mum.

Quapropter iustum hic Christum prædicari
scias, ob iusticiam qua nos iustificat, nõ iudicat:
ut idem pollere intelligas, quòd gratia Germa-
nicè significantissimè diceretur, *Frumbkeit*, id
est, solida probitas, quod in scripturis iusticia so-
let appellari.

Ultricem enim illam iusticiam, scriptura iudi-
ciũ appellat. Sed cum Deus dicitur *iustus*, id est,
solidè probus, sic accipere conuenit, non quòd in
se probus existat, sed quòd probos nos efficiat.

Nam quæ Deo & Christo seruatori nostro scri-
ptura tribuit, omnia ad nos referenda sunt, eo
quòd non quid Deus in se sit, sed quid nobis esse
soleat, illa prædicet.

c Propterea

Propterea hæc prophetae uerba sic accipient-
da sunt, Rex tuus uenit tibi iustus: id est, uenit ut
te iustificet sola sua gratia, per seipsum: non igno-
rans, te nequaquam iustum esse: utq; iustifice-
ris, id non esse opus tuum, sed suam gratiam,
suumq; donum, ut ita ex ipso duntaxat iusticiam
consequaris.

Hoc sensu utitur his uocabulis & Paulus ad
Rom. 3. ubi ait, Christum propositum propitiato-
rium, ad ostensionem iusticiae, & c. ut ipse sit ius-
tus, & iustificans. Quo scilicet significauit,
Christum solum coram Deo iustum, unumq; ef-
se qui nos iustificet.

Ita & primo cap. Iusticia Dei in Euangelio
reuelatur: id est probitas Dei, qua nos donat: hoc
est, gratia & misericordia Dei, qua nos probos
efficit, in Euangelio prædicatur.

Id quod uides uel in hoc prophetae uaticinio,
quo Christus prædicatur, uenire iustus nobis,
nempe ut nos iustos & probos reddat: nosq; per
ipsum, fide iusti & probi euadamus.

Hæc probe notes, ut ubicunq; in scriptura le-
geris Dei iusticiam, illud haudquaquam de substan-
tiali & interna eius iusticia intelligas: quemad-
modum non Papistæ tantum, sed multi etiam san-
ctorum patrū hallucinati sunt (terrefieres enim
sub ea) sed scito, scripturae idiotismo id significa-
re

re effusam Dei in nos gratiam ac misericordiam
per Christum, qua coram ipso iusti ac probi re-
putamur.

Quæ ideo Dei iusticia aut probitas uocatur,
quòd non nos, sed ipse eam in nobis operatur, ex
suo erga nos fauore. quo pacto etiam opus Dei,
sapientia Dei, fortitudo Dei, uerbum Dei, os
Dei dicitur: id quod ipse in nobis tum agit, tum
loquitur.

Quod admodum clarè testatur Paulus Rom.
1. Euangelij, inquit, me haud pudet: uirtus enim
Dei est (nempe quæ in nobis efficax est, & ope-
ratur) ad salutem omni credenti. Nam iusticia
Dei in eo reuelatur: quemadmodum scriptum est,
Iustus ex fide sua uiuet.

Hic uides Apostolum loqui de iusticia fidei,
quam eandem iusticiam Dei appellat, in Euange-
lio annunciatam. Siquidem Euangelion aliud
non docet, quam hoc: Quicumque crediderit, is gra-
tiam Dei est affectus, iustus habetur coram Deo,
& salute certò potietur.

Ad hunc eundem modum accipere debes quod
Psalmo 31. dicitur, In iusticia tua libera me: nem-
pe ut intelligas, In iusticia tua, hoc est ex gratia
tua, qua iustificer, & euadam pius, libera me.

Idem D. Martinus Lutherus in quin-
tum Psalmum.

Vocatur autem iusticia Dei, & nostra, quòd illius gratia nobis donata sit: sicut opus Dei, quod in nobis operatur: sicut uerbum Dei, quod in nobis loquitur: sicut uirtutes Dei, quas in nobis operatur, & multa alia, &c.

Iusticiam Dei etiam tropo iam dicto, esse iusticiam qua Deus iustus est, ut eadem iusticia Deus & nos iusti simus. Sicut eodem uerbo, Deus facit ut nos simus quòd ipse est, ut in ipso simus, & suum esse nostrum esse sit.

Idem D. Mart. Lutherus in Esa. cap. 10.
Quòd quanquam omnia nostra opera polluta & iniusta sint, tamen Deus nos sit seruaturus, propter alienam iusticiam, quæ in Christo est. fit autem nostra, per fidem.

Cap. 11. In iusticia iudicabit tennes. Sicut in Euāgelio dicit: Sitientes iusticiā saturabuntur. Sic describit regnum Christi, quod habeat talem doctrinam, quæ alienam iusticiam doceat, quæ iusticia confertur de cælo ijs qui iusticiam non habent, tenuibus, pauperibus, qui urgentur peccatis & mala conscientia, & habent opus remissione peccatorum.

Cap. 24. Iusticia Dei est, quòd nobis cōdonata sunt peccata, quòd nundus, mors, infernus et Sathan sine nostris uiribus sint conculcata, & ea uictoria nobis sine nostro merito sit donata. Quòd & Christus

Stus sit iustus, & Christiani per eum iustificen-
tur.

Alia uestra est iusticia, quàm sit iusticia mun-
di, quæ non ex uobis pendet: sed contulit, ac gra-
tis eam uobis donauit is, qui creauit illam durabi-
lem cœli machinam. Sic proponunt nobis pro-
pheta unicam iusticiam Christi, in qua tuto si-
dere possumus. Cap. 40.

Talis etiam est iusticia credentium, infinite Ibidem.
magnitudinis & uirtutis: quia non est nostra,
sed Dei. Christus enim est iusticia nostra, sicut
Paulus dicit.

Solus Christus nostra lux, gloria, iusticia & Cap. 42.
uita. Solus Christus est præco & dator iusticiæ,
& præter hanc iusticiam nulla coram Deo ua-
let.

Solus Christus tua est iustitia, qui igitur in hoc Ibidem.
Christo fide nõ hæserint, illi iniusti sunt, & dam-
nabuntur, etiamsi occidi se patiantur, & sanctis-
simè in speciem uiuant. Huic uni Christo tribuen-
da est gloria, ut iustificet credentes in ipsum.

Christiani nomen habent à Christo, & uo- Cap. 43.
cantur nomine Christi, non suo. Quare etiam
Christi iusticia aliquid sunt, & non suis operi-
bus, aut studijs.

Euāgelium damnat omnia humana studia &
opera, & prædicat unius Christi iusticiam.

Totus Christianismus extra nos est positus, in
iusticia Christi, & misericordia Dei.

Solus Christus nostra iusticia est coram Deo.

Hæc autem nostra est iusticia, quod Christus
laboravit.

Nulla iusticia extra Christum.

Quicquid produxeris ad iusticiam tuam sta-
bilitandam, præter Christum, et sine Christo, hoc
damnatum, impium, et blasphemum est.

Esa. 45. Deus iustus & saluans. Iustus, quod affert iusti-
ciam: saluator, quod saluans, donat remissionem
peccatorum, & gratiam, qua iustificemur, & iu-
stificati liberemur ab omnibus malis, & ita salue-
mur. Hæc nullus alius Deus, nulla alia religio,
nullus cultus, & opus nullum potest.

Euangelium est uerbum iusticiae, quod affert
iusticiam & remissionem peccatorum.

In Domino habeo iusticiam, & fortitudinem.

Fides in Christum, est nostra iusticia. (est.)
Gloria iustificationis, solius misericordie Dei

Esa. 51. Iusticia Dei non est temporalis, aut corpora-
lis, sed æterna. Sicut in Psal. est: iusticia eius ma-
net in seculum seculi.

Iusticia in uerbo promissa, est æterna.

Soli Christiani sunt iusti, non quia ipsi ope-
rantur, sed quia alterius opera apprehendunt,
nempe passionem Christi.

Omnes

Omnes errant, qui extra Christum iustifica-
ri uolunt. Fundamentum totius ecclesie, Chri-
stus iustificans impios. Esa. 53.

Iusticia nostra, extra nos est in Christo.

Christus à nobis habet peccata, nos ab ipso iu-
sticiam habemus.

Iusticia est noticia Dei, ut cor tantum nita-
tur in noticia Christi crucifixi.

Iusticia nihil aliud est, quàm noticia Christi,
hoc est, fides, qua apprehenditur Christus in cor-
de, quòd dederit se uictimam pro nobis & pec-
catis nostris.

Solum hoc iustificat, scire & nosse Christum,
quòd Christus sit seruus Dei, qui portat iniqui-
tates nostras. Nomē Christi est, quod sit salua-
tor, qui gratis iustificet et donet nobis opera sua. Esa. 55.

Iusti sunt omnes qui sunt in ecclesia: hoc est,
qui credunt in Christum crucifixum. Esa. 60.

Iusticia coram Deo est, nō hoc uel illud facere
aut pati, sed illuminari per Spiritum sanctum, et
agnoscere atq; scire, quòd Iesus Christus sit salua-
tor noster, qui sua morte nos à morte et peccatis
redemerit. Ibidem.

Hec iusticia in uerbo offertur, et sola fide acci-
pitur, quæ fides assentitur uerbo, et credit se iu-
stum esse morte et merito Christi. Hec iusticia Ibidem,
est res inuisibilis, quā non sentimus, sed credimus.

Ibid. Assuefaciendus igitur animus est, ut sciat suam iusticiam extra se in Christo esse positam. Quo modo enim aliàs in iudicio Dei consistere poterit, cum nunquam non peccemus? Si peccasti igitur, & mordet te conscientia, hic firma debet esse fides, & per Christum superare peccatum, & dicere: Quanquam ego peccaui, tamen sum iustus, quia habeo lucem, ipsum Dominum: quia habeo Christum, nullius peccati reum.

Quòd autem iusticia Christi tua sit, habes testimonia grauissima. primò ipsum uerbum Dei, quod dicit, Christum pro te mortuum. Deinde habes baptismum. sumus enim baptizati in mortem eius, quam pro nobis subiit. Habes etiam sacramentum altaris, in quo clavis uerbis & externo signo confirmat, suum corpus pro te traditum, pro te fusum sanguinem suum esse, &c.

Esa. 62. Iusticia est remissio peccatorum: & illam iusticiam, sicut & salutem attulit Christus, qui & tandem suos liberat à morte.

Nostra iusticia uerè est polluta. Habemus igitur aliam extra nos in Christo, qua sancti & iusti sumus: Philip. 3.

Idem D. Martinus Lutherus in sermone Ioan. 6.

Siquidem cum in Christum credo, tū demum uerè carne eius uescor, & sanguinem eius bibo,
in co

in eo maneo, & in unam placentam cum eo coalesco. Quid autem est in Christo manere, & unum libum cum eo esse? Nihil aliud, quàm quòd omnia eius bona habeo, quæ ipse possidet: eius iusticiam, sapientiam, uitam, & omne genus uirtutum: hæc mea sunt, hisce ego uti possum, non secus ac priuatis bonis.

Idem D. Martinus Luther in sermone diuorum Petri & Pauli.

At quem Christum arripio, & in eum me ipsum ædifico, simul etiam iusticiam eius & bonitatem & quicquid habet apprehendo: hoc me coram ipso commendat, ne pudori pateam. Et quid in causa est, ut non pudeam? quia in iusticia Dei, quæ Deus ipse est, ædificatus sum, quam reijcere non potest, alioqui seipsum reijceret.

D. Ioannes Bugenhagenius Pomernus, ecclesiæ Vitebergensis Parochus, in prophetam Hieremiam.

Prima fides est, quod baptizati in Christum, Christum induerunt, credentes se iustificari per solum Christum, iusticiam nostram: se saluari per solum Christum, saluatore nostrum. Ab hac fide deficiunt, credentes se iustificari ac saluari non per solum Christum, sed per opera & merita sua,

suas, per uota, obseruantias, & fictas religiones.
 Euangelium prædicat nobis solum Christum
 filiū Dei, pro nobis mortuū ad iusticiā & salutē:
 qui sola fide apprehenditur, ad hoc ut fiamus fi-
 lij Dei, liberi à peccatis & morte eterna.

Tota sacra scriptura prædicat hoc Euangeliū
 de Deo, quòd sola Dei misericordia saluamur.
 Hæc autem misericordia Dei est Christus, qui no-
 bis est prædicatus statim à lapsu hominis, per hoc
 Dei Euangelium: Semen mulieris conteret caput
 serpētis. Et hic Christus, qui est iusticia nostrā,
 sola fide apprehenditur, & fit noster, nobis na-
 tus, nobis datus. Esa. 9.

Christianus est, qui credit in Christum, fide ap-
 prehendit & suscipit Christū. Christus autem fi-
 de apprehensus, est nobis iusticia, & certa salus.

Iusticia Dei est, qua Deus solus iustus est, &
 iustificat impium per fidem Christi: & hæc Dei
 iusticia, siue gratuita iustificatio, nihil aliud est,
 quàm gratia & misericordia erga impios & im-
 meritos peccatores.

Iesus qui est Christus, siue Messias ille in lege
 & prophetis promissus, non solum homo, sed
 etiam Deus, filius Dei uiui, est mediator Dei
 & hominum, iusticia nostrā, & uita eterna.
 qui hoc credunt, sunt iustificati, sunt iusti, filij
 Dei, & habent uitam eternam.

Prede-

Prædestinatio Dei apud Christianos, qua se agnoscunt prædestinatos ad uitam æternã, nihil aliud est, quàm Euangeliũ creditũ. Quãdo credo in Christũ, quòd solus Christus est mihi iusticia coram Deo, & uita æterna, quemadmodũ mihi euangeliũ prædicat & promittit: tũc habeo uitam æternam, scio certò me prædestinatum à Deo in Christo, ad uitam æternam.

Nos confitemur & docemus sanã doctrinam Euangelij Domini nostri Iesu Christi, quòd solus Christus filius Dei pro nobis in mortem traditus, est iusticia nostra: id est, remissio peccatorũ & salus, & uita æterna omni credenti.

Christus filius Dei, est unica salus, iusticia nostra, & uita æterna.

Iesus Christus, fide à nobis apprehensus, est nobis iusticia & uita æterna.

Sola fide iustificamur.

Sola in Christum fide iustificamur corã Deo.

Per solum Christũ, quem sola fide apprehendimus, iustificamur coram Deo.

Per solum Christum habemus remissionẽ peccatorum, & sumus filij Dei.

Id nihil aliud est, quàm solus Christus, quẽ sola fide suscipimus, est iusticia nostra coram Deo: propter hunc nobis remittuntur peccata, & donatur nobis uita æterna.

Quæ de fide dicimus, dicimus de Domino nostro Iesu Christo: qui fide apprehensus, est iusticia nostra.

Vera fides, quam prædicat euangelium Christi, est fides in Christum, siue fides quæ suscipit & apprehendit Christum, iusticiam nostram, & uitam æternam. Non enim potest apprehendi Christus, nisi sola fide.

Solus ergo Christus filius Dei, pro nobis uictima factus, qui sola fide apprehenditur à nobis, est iusticia nostra, benedictio, salus & uita æterna, nobis à patre ad hoc datus.

Solus Iesus Christus, qui sola fide apprehenditur, est iusticia nostra.

Sola fide in Christum nos iustificari coram Deo, nihil aliud est, quam solo Christo, & per solum Christum fide apprehensum, nos habere remissionem peccatorum, nos esse filios Dei ad imaginem Dei, in iusticia & sanctitate ueritatis, nos habere uitam æternam.

Qui hoc negant, negant Christum.

Qui hoc damnant, damnant Christum. Nempe Solus Christus est iusticia uostra.

Per solum Christum, & propter solum Christum, qui est iusticia nostra, quem sola fide suscipimus, siue apprehendimus, nos damnati peccatores accipimus remissionem peccatorum, & uitam æternam.

Christus in fide nostra, est uita eterna, facit fidem omnipotentem, iustificantem, saluantem, impetrantem à Deo omnia, omnia efficientem etiam maxima, etiam maiora quàm Christus fecit super terram. Ioan. 14.

Fides in Christum, quæ solum Christum credit & confidit esse iusticiam suã, est Dei uirtus, uiua & efficax, quæ per charitatem operatur bona opera, ut Paulus ait Gal. 5. Sicut artifex operatur per instrumentum, quod sine artifice mortua res est, & inefficax.

Idem doctor Ioannes Bugenhausius Pomeranus in prophetam Ionam.

Solus Christus est iusticia nostra corã Deo, & nobis uita eterna, si modò credimus in ipsum.

Sola fide iustificamur.

Sola fide in Christum iustificamur corã Deo.

Quod dicimus de sola fide, dicimus de solo Christo: quòd solus Christus est iusticia nostra coram Deo, & uita eterna.

Christus solus, sola fide apprehensus, est nobis iusticia coram Deo: hunc Christum offert nobis pater in Euangelio: quem non possumus suscipere, ut fiat noster, nisi sola fide. Tantum sola fide apprehenditur à nobis, & fit noster, filius Dei Dominus noster Iesus Christus. Modus enim recipiendæ

cipiendi Christi est, quum in eum creditur: Fide ergo insiti in Christo, ius adoptionis consequimur, ut simus filij Dei.

Io. 1. dicit modū suscipiēdi Christi, solā fidē.

Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum.

Ioan. 7. Fide accipitur Spiritus sanctus.

Ioan. 14. Si quis diligit me.

Ephe. 3. Christus per fidē inhabitat in cordib. (uestris.

Vinculū, quo se nobis unit Christus, est fides: donec in eum credamus, extra eū sumus, et ab eo diuisi: nihil inest nobis rectitudinis sine Christo.

Tota sacra scriptura prædicat nobis, solum Christum esse iusticiam nostram, si credimus in eum.

Habes quid doceamus, cū dicimus, sola in Christum fide nos iustificari coram Deo: uidelicet nihil aliud, quàm quod docet tota sacra Spiritus sancti scriptura, quòd solus Christus filius Dei, pro nobis patri uictima factus, est iusticia nostra coram Deo, & nobis uita eterna, si modò credimus in ipsum.

Christus sola fide, & nō alia re à nobis apprehensus, est iusticia nostra.

Est magna Dei gratia in Christo, & eterna dilectio erga nos, nobis in Euangelio Christi patefacta: uidelicet, quòd solus Christus est coram Deo iusticia, & nobis propter peccata damnatis

natis uita aeterna, si credimus in eum.

Tota sacra scriptura Spiritu sancti testificatur de Christo, quod solus Christus est iusticia, & salus nostra.

Non licet nobis aliter prædicare Euangeliũ, quam Apostoli prædicauerunt, de Christo Domini: quod solus Christus est iusticia nostra coram Deo, nec est in alio quoquam salus. Nec enim aliud nomen est sub cælo datum inter homines, in quo oporteat nos saluos fieri. Act. 4.

Per spiritũ sanctum prædicauerunt Apostoli, & adhuc ueri atq; pijs prædicatores nihil aliud prædicant, quam Euangeliũ Christi, de iusticia, quæ est per fidẽ Iesu Christi, qua fide apprehendimus Christum iusticiam nostram.

Christus, quẽ offert nobis pater in Euangelio, ex aeterna dilectione erga nos, non potest aliter suscipi à nobis, ut fiat noster, nisi sola fide, per quam fidem habitat Christus in cordib. nostris, & hæc fides Christi operatur per dilectionem.

Fides Euangelij est, quæ credit, solũ Christum filium Dei, factum pro peccatis nostris uictimã, esse iusticiam nostram coram Deo.

Fides est, qua quis firmiter credit, & certò statuit, ppter Christũ sibi remissa esse peccata, seq; possessurum uitã aeternam propter Christum.

Fides est, qua firmiter credimus, & certò statimus.

tuimus nobis remissa esse peccata, nosq; possessu-
ros uitā eternam propter Christum.

Fides Christiana est, qua credimus, ac certō
statuimus, nos habere remissionem peccatorū,
& uitam eternam propter Christum.

Hinc notum euadit, quōd solus Christus est
iusticia nostra in fundamento, & opera nostra
sunt fructus iusticiæ Christi.

Solus Deus nos iustificat, sola illa fide, quæ in
fundamento Christum possidet, & postea per
charitatem efficax est. Hæc enim fides uiua, pa-
rit bona opera.

Iusticia Dei imputatur à Deo nobis, ut Abra-
hæ, per fidem in Christum filiū Dei, pro nobis
uictima factum. Ergo Christus crucifixus, est no-
stra iusticia coram Deo, & saluator noster.

Sola fide in Christum nos coram Deo iustifi-
cari, tota sacra scriptura approbat,

Euangelium prædicat iusticiam Dei in solo
Christo pro nobis crucifixo, quam iusticiam ne-
mo potest intelligere, nisi ex Euangelio per spiri-
tum Christi. Math. ii.

Solus Christus filius Dei pro nobis uictima
factus, est iusticia nostra corā Deo: Qui credide-
rit, & baptizatus fuerit, saluus erit.

Sola fide in Christum iustificamur à Deo, a-
pud Deum.

Solus

Solus Christus, illud benedictum semen à Deo promissum, est iusticia nostra coram Deo, per quem iustificamur & saluamur.

Euangelium est doctrina de iusticia Dei, quæ est Christus per fidem in nobis.

Iusticia Dei dicitur non sola illa, qua ipse iustus est: sed etiam illa, quam dat homini, cum iustificat impium. Iustificatur autem impius per fidem, quæ per dilectionem operatur.

Fides in Christum est iusticia Dei, propter Christum fide susceptum.

Vera fides est fiducia in Christum filium Dei pro nobis passum. & hæc fides, quia in nobis Christum possidet, iusticiam nostram, ea iustificamur coram Deo per spiritum sanctum, & pacem habemus erga Deum, & adoramus & inuocamus patrem in nomine Christi.

Solus Christus pro nobis crucifixus, est iusticia nostra coram Deo, nostra salus & uita æterna, et nõ opera nostra: id est, quod Deus remittit nobis peccata nostra, & imputat nobis suã iusticiam propter Christũ, quem fide suscepimus.

Solus Christus pro nobis incarnatus & glorificatus, qui sedet ad dextrã Dei patris, & intercedit pro nobis, est iusticia nostra, noster mediator & reconciliator, salus nostra, siue saluator apud patrem.

50

Idē doctor Iohan. Bugenhagius Pome-
ranus in epistolam Pauli ad Ro.

Vera iusticia est, per solam fidem in Christū.
Dei iusticia est, quæ per Deum in nos uenit,
non qua Deus iustus est.

Sola iusticia per Christum. Christus is est, per
quem à Deo in nos uenit omnis iusticia.

Omnes patres sancti iustificati sunt à condi-
to mundo, quia scilicet credebant in Christum
uenturum, qui dilectus erat patri: quemadmo-
dum hodie omnes iustificantur, credētes in Chri-
stum iam exhibitum mundo.

Vnde est gratia? A Deo. Per quē? Per Chri-
stum. Quibus contingit? Credentibus, sine per-
sonarum respectu. Per quid? Per sanguinem Je-
su Christi. Quare? Vt scilicet sic reuelaretur iusti-
cia Dei, & nostra iniusticia: & nostra omnia dā-
nentur, maneatq; solus Christus nostra iusticia.

Solus Christus est mediator inter eū Deo & ho-
mines, sine hoc Christo non eris Deo acceptus:
hic est reconciliator, satisfactor & redemptor,
& quidem noster, si credimus in illum.

Vt ipse sit iustus. Est enim ipse fons iusticiæ
ueræ, imò ipsissima iusticia: ipse solus iustus era-
rat, cum omnes essemus damnati. Ex hoc si-
quidem fonte omnes haurimus iusticiam.

Is est iustus, qui credit iustificari Deo. Si-
cut Abris.

cut Abraham, qui fuit homo peccator ut nos, & iustificatus est: non quia non peccauerit, aut quòd satisfecerit pro peccatis, sed quòd crediderit promittenti Deo.

Non ex nobis, sed ex Deo iusti sumus.

Abraham iustificatus est propter fidem in Dei promissionem.

Euangelium aperit nobis ueram iusticiam, qua nos Deus iustificat.

Iusticia uera per solum Christum peccatoribus à Deo exhibetur.

Spiritus sanctus dat testimonium spiritui nostro, quòd non sit alia iusticia, qua pacem habet conscientia, quàm fidei, ubi sentimus & credimus peccatorum remissionem per Christum.

Iam conscientia exultat, & in conspectu Dei, multa securitate carmen triumphale canit, hoc scilicet: Christus est mea iusticia, mea fortitudo, deleuit chirographum peccati, uicit satanam principem inferorum, &c.

Iustificati habent remissionem peccatorum per fidem.

Sine Christo mediatore, nihil nobis donatur à Deo (iustificat.

Iusticia Dei est iusticia fidei, qua solus Deus nos

Qui corde credit, iustificatur.

Idem 1. Corinth. 2.

Perfecti sunt illi Christiani in hac uita, qui hęc

tria ita intelligunt, ut coram Deo cōtra Satanam se defendere uerbo Dei docti possint: Primum, humanas iusticias esse nihil: Secundum, Christum esse iusticiam nostram, & sapientiam: Tertium, quòd non ignorant se hanc cognitionē nondum satis cognoscere, sed multo adhuc maiore restare.

Perfectio Christianorum est in perfecta cognitione Christi. Hæc autem est, ut cognoscamus, omnem nostram iusticiam esse stercorem, sola fide autem in Christum nos iustificari. Hunc enim situm nobis à Deo, ut sit nostra iusticia, sapientia, sanctificatio, redemptio, &c.

Idem 1. Corinth. 1.

Christus factus est nobis à Deo iusticia, id est, ut qui in nobis peccatores sumus, in ipso & per ipsum iusti simus, non imputato propter ipsum nobis peccato.

Quid quæso libero arbitrio relinquitur, aut conatui nostro & uiribus humanis, ad salutem: ubi omnia, & principiū & mediū & consummatio nostræ salutis, Christo, nō nobis tribuuntur?

Idem in epist. Pauli ad Galatas.

Nunc lex spiritus uitæ, id est, ipse spiritus sanctus me trahit, ut uelim quæ lex exigit, ut iam legi abstulit mihi Christus, qui est uita et iusticia mea. Iusticia Dei est, qua Deus uerè iustificat credentes

dentes in Christum, qui solus & gratis dimittit peccata.

Veram iusticiam, æternam benedictionē & vitam, nemo nisi per fidē in Christū cōsequitur.

Christus factus est maledictum pro nobis, & peccatum, ut nos fieremus iusticia & benedictio Dei per Christum: alioqui mansissemus in nostra maledictione & iniusticia per Adam, & nulla opera nos liberassent. Non est ergo iusticia ex operibus, sed ex fide in Christum.

Nos relinquimus externas iusticias, agnoscentes iam iusticiam Dei per Christum.

Ut sis in Christo, requiritur una fides, quæ operatur per dilectionem, hic suam ostendit efficaciam: id est, fratri siue proximo seruit.

Per fidem ingredimur ad Deum: per charitatem illa fides egreditur, & effundit se in proximum. Et uel hinc uide, quæ sint bona opera, nempe quæ ex fide per charitatem in proximū fiūt.

Hæc est gloria mea, & iusticia mea, quod credo & prædico Christum crucifixum.

Idem ad Ephes. 2.

Lex, quia Dei erat, abrogari non potuit, nisi ei in æternū satisfaceret: cui quia satisfieri per nos non potuit, necesse erat illū legi subdi, & legem implere, qui legi nihil debuit.

Hic est Christus Iesus, qui per sanguinem cru-

eis fecit sibi unū corpus gentes & Iudeos, nostra sanctificatio, iusticia & satisfactio: cui quisquis fide adhæret, cum eo unū est, & habet quicquid ipse habet.

8 Satisfactio ergo Christi mea est, ita ut lex me iā non dānare possit: et peccatū q, in carne mea reliquū est, mihi ppter fidē in Christū nō imputetur.

4 Itaq; iam spiritus Christi in credētib. hoc agit, ut ex corde diligatur Deus et proximus: id quod lex requirebat quidem, sed dare nō potuit. Lex enim erat, nō spiritus. In quib. aut nō est spiritus Christi, hi stultē gloriātur de legis abrogatione.

Idem ad Philip.

In re salutis non possumus incipere bonū, nisi Deus det. Ipse enim est alpha & ω, principū & finis omnium. Primum opus Dei in nobis est fides. 1o. 6. Deinde charitas, quæ est fidei fructus.

Conscientia in tentatione corā Deo consistere non poterit, præ horrendo Dei iudicio, quia peccatores sumus, & ipsissimū peccatū, nisi credamus Christum factū nobis à Deo sapientiā, iusticiam, sanctificationem & redemptionem. 1. Corinth. 1. Hoc est Christianorū gaudiū, qui in se descendentes, nihil inveniūt nisi damnationem. Nā qui pro nobis tradidit unigenitū, quomodo non cum illo nobis omnia donauit? Rom. 8.

Si quaesieris p opera iustificari, iā Christus tua iusticia

iusticia nō est. Hoc ergo est Christiū abnegare.

Agnosce ergo, solum Christum esse iusticiam tuam, & mediatorem tuum, & te dilectū in dilecto filio Dei. Qui enim externam iusticiā magnificiunt, Christum ignorant.

Idem ad Coloss.

Ne putes opus esse alia iusticia extra Christiū: cum Christum habes, uerè Deum habes, corporaliter, uerè. In Christo habemus gratiam Dei.

Quis ergo nos liberabit ab hac infœlici cōscientia, nisi solus Christus? Si credis in Christiū, iusticia Christi tua est: & protinus peccatū tuū nihil est, & euanescit à præsentiā huius fidei ut fumus.

Sic aboletur conscientie nostræ scriptura, ubi credis Christum esse tuam iusticiam, &c.

Idem ad Thessalonicen.

Nostra iusticia uerè est polluta, & damnatur. Habemus igitur aliam extra nos, in Christo, qua sancti & iusti sumus.

D. Georgius Maior, theologiæ professor in Academia Vitebergensi.

Manet fundamentum firmum & solidum, In annotationib. epistolarū Pauli ad Ephesios & Philippenses, & in Psal. 72.

etiam contra inferorum portas, Christum solum esse iusticiam nostram: & Deum propter illum mediatorem, placatorem & pontificem nostrum, nostri misereri, & nos diligere, exaudire, recipere & saluare.

¶ ¶ Solus

Solus Christus est uera iusticia nostra, qua ad uersus iram Dei & maledictum legis tegimur.

Vna est omnium prophetarum & Apostolorum uox, non esse aliam iusticiam, quam in solo Christo crucifixo & resuscitato.

Iusticia qua in conspectu Dei iustificamur, est iusticia Dei, quam pater dat suo atq; Dauidis filio, & quam iusticiam filius communicat credentibus. Et causa huius iusticiae est, sola gratuita misericordia Dei propter filium promissa, qui traditus est propter peccata nostra, & resurrexit propter iusticiam nostram: Rom. 4.

Nulla iusticia est in terris, quam ea qua filius a patre accepit, & qua est Dei patris: quam & filius ex caelo a patre attulit in terram: qua sua obedientia, hoc est, passione & morte premeruit nobis, & in se credentibus communicat.

Per Christum semen benedictum liberati sumus a peccato, morte aeterna, & maledictione legis, potentia satanae: per ipsum etiam donata est benedictio, scilicet remissio peccatorum, reconciliatio, donatio Spiritus sancti, iusticia & uita aeterna.

Credentes & amplectentes Christum, sunt sancti & irreprehensibiles, non sua, sed aliena, nempe Christi sanctitate & iusticia, qua propter filium eis imputatur, & donatur a Deo patre.

FORMA

FORMA DOCENDI ARTI-
culum iustificationis.

Primò facta est redemptio, & reconciliatio ¹
per sanguinem filij Dei, quæ à Deo patre impe-
trat nobis remissionem, & condonationem pec-
catorum.

Demde per uocem Euangelij ea reconcilia- ²
tio per Christum facta, nobis annüciatur, & pec-
catorum remissio offertur:

Credentes igitur Euangelio, copulantur rur ³
sus capiti suo Deo, accepta remissione peccato-
rum, per fidem propter Christum, & fiunt filij
ac heredes Dei: ac ita per Christum fit restaura-
tio, ut quæ antea corrupta & amissa erant, rur-
sus restituantur & donentur.

Circumfert Paulus in suo pectore aliã iusti-
ciam, qua nititur, nempe Christũ: propter quem
sibi remitti peccata, se recipi à Deo credit. Sicu-
ti ait: Christus factus est nobis sapientia à Deo,
iusticia, sanctificatio & redemptio, &c.

Sic Daniel propheta, uir sanctissimus, non ha-
bet suam iusticiam, sed aliam habet, nempe Dei
iusticiã, in conspectu: propter quam se acceptum
Deo, & suas preces exaudiri statuit, nempe pro-
pter Dominum Iesum Christum. Confugit ad
misericordiam Dei, & credit se nullã aliam ha-
bere

58

bere iusticiam quam gratuitam misericordiam
propter Christum Dominum.

Iusticia Dei non est qua Deus iustus est: sed
est remissio peccatorum, misericordia, & ac-
ceptatio gratuita, donata propter solum Chri-
stum.

Hæc iusticia non est in nobis, aut in nostris
uiribus: sed extra nos, & in Deo: & hanc De-
us ipse gratis, sine aliquo nostro merito offert
nobis: in qua non nos Deo aliquid prestamus,
sed quam ipse nobis donat gratuito, & ex sola
misericordia propter filium mediatorem & pon-
tificem nostrum, quod nos propter ipsum iu-
stos reputat, donat spiritum sanctum, qui uo-
uam & æternam uitam hic in hac uita in nobis
inchoat, perficiendam, ubi corpus peccati fue-
rit abolitum, & in corpus incorruptibile trans-
formatum, in altera uita.

Hæc est Dei iusticia, & est iusticia ex mise-
ricordia à Deo promissa, quæ in Euangelio reue-
latur, & nobis gratis offertur, & consistit in fia-
de.

Iusticia Dei, est misericordia Dei, qua pec-
cata propter filium gratis remittuntur, & dona-
tur uita æterna.

Iustificari est absolui à peccatis, & pronun-
ciari iustum & heredem Dei gratis, propter
Christum.

Christum mediatorem: quæ absolutio fide recipitur, quam postea uitæ nouitas sequi debet.

Iusti sumus in conspectu Dei, & à peccatis absoluti, non nostra iusticia, quam in hoc corpore peccati coram Deo nullam habemus: neque iusticia legis, quæ in hac uita semper est imperfecta: sed aliena, nempe iusticia Dei, non imputantis nobis peccata propter meritum Christi, eaq; nobis donatur propter Christum, & fide apprehendenda est, cum hæc iusticia sit promissa. Vbi enim promissio est, ibi fide opus est, quæ promissionem apprehendat.

Quid est iusticia Dei?

Dei, siue fidei, seu Euangelij, siue coelestis iusticia, qua homines coram Deo iustificantur, est ipsa misericordia Dei: quòd Deus propter Iesum Christum filium suum, pontificem & intercessorem nostrum, & propter illius obedientiam & meritum, uidelicet propter hunc Dominum crucifixum & resuscitatum, nobis fide eum amplectentibus, nõ imputat peccata, sed imputat iusticiam, donat Spiritum sanctum & uitam æternam, & hoc quidem gratis: tantum propter illius, non nostrum aliquod meritum, siue opus.

Iusticia

Iusticia iustificans constat sola fide adprehendente Christum.

Qui credit se redemptum sanguine filij Dei, is hac fide iustificatur & saluatur.

Iusticia legis est ex facto & opere.

Iusticia Dei est ex fide et fiducia in Christum.

Christiana & coram Deo iustificans iusticia est ea, quæ solum Christum fundamentum & obiectum, & in quem solum, ut æneum serpentem, oculos defixos habet. & hoc solo nititur, in hoc solo acquiescit: certissima fide. hoc est, fiducia statuens, quod propter hunc Christum tibi remittantur peccata tua, donetur iusticia, Spiritus sanctus & uita æterna.

Iusticia Euangelij, seu Dei, est iusticia, quæ est donum Dei, gratuito donatum per fidem, accipientem Christum pro nobis crucifixum & resuscitatum.

Hanc autem interiorem fidei iusticiam, quæ propter Christum coram Deo iusti sumus fide gratis, sine nostris meritis & operibus, sequuntur; deinde fructus iustitiæ interni & externi: Galat. 5.

D. Ioannes Brentius.

In Iesu Christo sic est iusticia, ut non ipse tantum sit uerè & perfectè iustus: sed etiam is qui in ipsum credit, consequatur in eo ueram & perfectam

fectam iusticiam, ac participet eam.

In Iesu Christo filio Dei est uera iusticia, uita
& salus, quæ nobis dantur fide in ipsum.

Christus Iesus est perfecta iusticia, & perpetua uita. Qui ergo credit in Christum, is accipit Christum per fidem, & in eo habitat Christus. Vbi autem habitat Christus, ibi etiam est perfecta iusticia, & perpetua uita. Quare qui credit in ipsum, habet etiã in ipso perfectam iusticiam, & perpetuam uitam: nõ quidem quod percipiat eam externo sensu in hoc seculo, sed quod propter Christum reputetur coram Deo perfecte iustus: & per fidem ita uiuat, ut etsi moriatur, resuscitetur tamen in nouissimis diebus ad perpetuam foelicitatem.

Iusticia nostra uera, qua constamus in iudicio Dei, est solus Iesus Christus Dominus noster, per quem habemus remissionem peccatorum, iusticiam, uitam & salutem.

Et hæc iusticia est cœleste donum Dei, quod consequimur ex mera tantum misericordia Dei propter Iesum Christum per fidem, quæ est opus spiritus ex auditu uerbi Dei.

Ad hanc iusticiam consequendã opus est Spiritu sancto: qui ut datur nobis per Euãgelion Christi, ita maxima cura conseruandus est, quo & Christus uera iusticia conseruetur.

Cum

62

Cum interrogantur Catechumeni, Quis sit
uerus Deus noster, & quod sit nomen eius? re-
spondent: Nomen eius esse Iesus Christus,
qui est iusticia, sanctificatio & redemptio no-
stra.

Omnis pius iustificatur, etiam coram Deo,
non quidem comparatione, iudicio, aut pro-
pria iusticia, sed misericordia, Christo, fide, &
aliena iusticia. Est enim unica Christi iusticia,
que iudicium Dei sustinere potest. Hanc ex mi-
sericordia nobis Deus donat: quam si fide rece-
perimus, reputamur coram ipso iusti: non quia
nos iusti ex nobis simus, sed quod alienam iusti-
ciam fide possideamus.

FORMA DOCENDAE IV- stificationis hominis impij gratuitae.

Deus pater conditor coeli & terrae, misit
filium suum unigenitum Iesum Christum, ad ex-
pianda peccata nostra, morte sua: & ad iusti-
ficandos ac uiuificandos nos resurrectione sua, ut
donati ac sanctificati Spiritu sancto suo, in ope-
ribus iusticiae ambulemus, & eternam uitam
possideamus.

Quisquis ergo huius Euangelio ueritas adhi-
bet

bet fidem, is efficitur hac fide membrum Christi,
 & templum eius, ut inhabitet in ipso Christus,
 1. Cor. 6. An nescitis, etc. Eph. 3. Inhabitat Chris-
 tus per fidem. Ioan. 14. Si quis diligit me, etc.

Itaque qui credit Euangelio Christi, is habet
 hospitem Christum, unâ cum cœlesti patre, &
 sancto spiritu.

Vbi autem hi habitant, ibi etiam uera iusticia
 et sanctitas habitent necesse est.

Quare qui credit in Christum, reputatur hac
 fide coram Deo iustus & sanctus.

In Iesu Christo sic est iusticia, ut non ipse tan- In Ioan.
 tum sit uerè & perfectè iustus: sed etiam is qui cap. I.
 in ipsum credit, consequatur in eo ueram &
 perfectam iusticiam, ac participet eam. Filius
 enim Dei ut natura iustus est, quia uerus Deus:
 ita postquam hominem induit, fecit omnem ius-
 titiam diuinæ legis: cui sic satisfecit, ut ne a-
 picem quidem aut iota uiolauerit. Qui pec-
 catum non fecit, nec inuentus est dolus in ore e-
 ius: inquit Esaias.

Qua iusticia & obedientia tantum benefi-
 cium hominibus à Deo patre suo impetrauit, ut
 quotquot in ipsum credunt, reputentur pro-
 pter ipsum coram Deo tam iusti & sancti, quàm
 si suis ipsorum operibus diuinæ legi satisfecis-
 sent.

Et si autem pii nondum sentiunt re ipsa hanc iusticiam, quam habent in Christo per fidem, tamen ea sic nostra propria est, ut & ipsa in iudicio Dei constare queamus: ac non solum in futuro seculo in nobis re ipsa reuelanda sit, sed etiã in hoc seculo excitet in nobis, autore spiritu sancto, obedientiam, qua bonos fructus iusticie, quantum in hoc carne possibile est, proferamus: & mortificato affectu carnis, in nouitate uitæ ambulemus.

In filio Dei, in Iesu Christo Domino nostro, est uita, iusticia, perpetua fœlicitas, que per ipsum nobis dantur.

Christus est uita, lux, iusticia & salus. Extra Christum nulla est uita, lux, iusticia & salus.

Christus recipitur tantum per fidem, sicut & eius opera & beneficia.

In Euangelio Christi, & sacramentis eius, offertur & proponitur nobis thesaurus Christi accipiendus. Fide autem accipitur, quod per Euangelium & sacramenta oblatum atque propositum est.

Christus attulit nobis gratiã Dei, remissionem peccatorum, iusticiam & uitam æternam, que donat ijs qui credunt in ipsum.

Vera iusticia est cœleste donum Dei, quod consequimur non uiribus carnis, sed ex mera tantum misericordia Dei propter Iesum Christum, per

per fidem, quæ est opus spiritus.

Vera iusticia, qua constamus in iudicio Dei, est solus Iesus Christus, Dominus noster, & remissio peccatorum propter ipsum.

Ad hanc iusticiam consequendã opus est Spiritu sancto, qui ut datur nobis per Euangelion Christi: ita maxima cura conseruandus est, quo & Christus uera iusticia conseruetur.

Christus, thesaurus omniũ cœlestium bonorum, inuenitur audiendo & credendo: conseruetur fide, fideli gratitudine & obedientia.

Vna est uera scala, una est uera porta cœli, Iesus Christus Dominus noster: à quo qui errauerit, à tota sua salute aberrat.

Christus accipitur fide: fides est organon, quo accipitur Christus.

Oportet in Iesum Christum credere, ut beneficio eius fruaris.

Christus affert credentibus in ipsum remissionem peccatorum, liberationem ex inferno, uictoriam in afflictionibus & morte, iusticiam & regnum cœleste.

Vna est iusticia, qua homines saluantur: fides uidelicet.

Vnum est peccatum, quo homines damnantur: incredulitas uidelicet.

Fides est organon illud, quo accipimus Christum,

stum, & quo inserimur Christo tanquam membra.

Qui credit in Christum, seruator non propter fidem, quæ est admodum infirma, sed propter Christum fide acceptum.

Solus Christus est is, qui possidet omnia cælestia bona, iusticiam, uictoriam mortis, uitam & felicitatem sempiternam: hæc omnia bona sunt hominis, propter Christum, qui est fide acceptus. Qui uero non credit in Christum, is etiam caret Christo. Vbi autem non est Christus, ibi nec est Deus, nec iusticia, nec uita, nec cælum: sed Sathan, impietas, mors & infernus.

Vna tantum est iusticia, qua seruamur, Iesus Christus, uerus & solus seruator noster.

Iustificamur non propter, sed per fidem.

Num fides meretur homini credenti uitam æternam?

Homo credens habet uitam æternam, non merito fidei, sed tantum merito Christi, qui per solam fidem accipitur. Solus enim Iesus Christus ille Mariæ filius perfectus est, ac propter hunc solum, & in hoc solo accipitur & habetur æterna uita. Ergo æterna uita nõ datur propter, sed per fidem nostram, propter Iesum Christum. Solus enim Iesus Christus habet uitam æternam.

eternam in sua manu & potestate: qui credit in
Christum, is accipit Christum fide sua, & sic ac-
cipit in Christo eternam uitam.

Sola illa iusticia seruat nos, quam nobis do-
nat Christus, & quam ex Euangelio eius per fi-
dem accipimus.

Initium consequendę iusticię, sanctitatis & salu- tis.

Est pœnitentia. Iustificaturus Deus hominem,
primò ducit eum ad pœnitentiam: hoc est, ad a-
gnitionem & detestationem peccati.

Nam ad consequendã ueram iusticiam ac bea-
titudinem, necessaria est remissio peccatorum.
sed nemo ardet desiderio remissionis peccato-
rum, nisi qui agnoscit peccatorum magnitudi-
nem & grauitatem. Ideo ad consequendam iu-
sticiam, necessaria est agnitio & pœnitentia, ac
detestatio peccati.

Non autem ex nobis ipsis, originali uitio ex-
cecati, intelligimus, quanta sit peccati magni-
tudo: sed potius amamus peccatum, & blandi-
mur nobis in eo.

Idcirco Deus instituit concionẽ Decalogi, ut
ex eo discamus peccatũ agnoscere, et peccati pœ-
nitere, quam concionẽ si neglexerimus, uel etiam
securi

securi in peccatis ambulemus, solet Deus addere uerbis uerbera, & immittit uarias afflictiones priuatas & publicas, pestilentiam, bellum, inopiam, & rerum caritatem.

5 Huiusmodi autem afflictiones seu calamitates immittit Deus, non ut his expiemus peccata: sed ut admoneamur de peccatis, & discamus peccatorum pœnitere, quo excitemur ad querendam ueram peccatorum remissionem & salutem.

6 Verum non est satis ad iusticiam coram Deo habendam, agnouisse, odisse, & detestari peccatum: nisi etiam consequaris peccati remissionem, quæ contingit per fidem propter Christum.

7 Qui ergo credunt in Christum, efficiuntur membra Christi, & adoptantur in filios Dei propter Christum: qui solus est uera expiatio peccatorum, salus & uita æterna: qui solus reconciliabit nos cum Deo, contriuit potentiam Sathanae, aboleuit mortem, recuperauit amissam salutem propter peccatum.

Docemus hominem iustificari & seruari fide in Christum.

Fides in Christum necessaria est ad accipiendam à Christo spiritualia et æterna bona, quæ sunt remissio peccatorum & uita æterna. Hæc tamen fides,

fides, quam nos habemus, nō facit Christū omni-
potentem seruatorem: sed cū Christus reipsa sit
omnipotens seruator, accipimus ab eo salutē per
fidem, ut fides nostra non sit per se autor salutis,
sed organon, quo salus à Christo accipitur.

Solus Christus est persona illa, propter quam
homines consequuntur iusticiam coram Deo, &
uitam æternam.

Fides in Iesum Christum est organon, quo ap-
prehenditur Christus: & quo is qui credit, inse-
ritur Christo: Christus sit noster, et nos Christi.
Si Christus noster est, & nos Christi, tunc om-
nia bona Christi nostra sunt: & omnia mala no-
stra, bonitate Christi absorbentur. Christi perse-
cti perfecta iusticia, sanctitas & foelicitas, no-
stra est.

Christus accipitur et inseritur nobis per fidē.

Eatenus ergo dicimur per fidem iustificari,
non quòd fides in Christum per se sit opus tantæ
dignitatis, ut merito suo iustificet nos corā Deo:
sed quòd accipiat Christum, propter quē solum
reputamur coram Deo iusti, & adoptamur in
filios ac hæredes Dei.

Sic patriarchæ, prophætæ, & omnes pij, fide
in Christum consecuti sunt iusticiā & salutem.

Credentes in Christū consequuntur bona cœ-
lestia & perpetua, quæ sunt: uita æterna, remissio

peccatorum, adoptio in filios & heredes Dei,
iusticia coram Deo, spiritus sanctus, liberatio &
conseruatio in morte.

Iustificamur solo Christo, & sola fide, qua
Christum suscipimus: imò potius ab ipso suscipi-
mur, & ipsi incorporamur.

Qui habet Christum fide, habet in Christo
iusticiam, uitam ueram, & scelicitatem.

Qui in Christum credit, possidet totam iusti-
ciam Christi, quæ est longè omnium perfectissi-
ma & absolutissima.

Solus Christus est uera lux, est nostra recon-
ciliatio, est nostra perfecta iusticia.

Iesus Christus donat omnibus in ipsam cre-
dentibus totam suam iusticiam, ut possint ea in
iudicio Dei considerare, ac de ipsa uerè gloriari:
& qui donatus est iusticia Christi, is habet in
Christo non solum sufficientiam, sed etiam abun-
dantiam iusticie.

Remissio peccatorum & iusticia coram Deo
acquiruntur per fidem, propter solum Christum.

Conseruantur autem per gratitudinem, per obe-
dientiam, per fructus fidei, per opera charitatis.

Qui enim liberalis est in pauperes, eos iuuat ex
fide propter Christum, is conseruat & retinet
secum Christum. Vbi autem manet Christus, ibi
manet etiam remissio peccatorum & iusticia.

Contrà

Contra qui crudelis est in pauperes, nec adiuvat eos, is repellit à se Christum, quem ante perfidem acceperat.

Christus non solum sua persona iustus est, sed etiam iustificat omnes in ipsum credentes, adeoque confert in eos iusticiam. Quotquot enim in Christum credunt, reputantur coram Deo tam iusti propter Christum, quam si totam legem perfecte impleuissent.

Christus est saluator, qui adfert credentibus in ipsum, reconciliationem, & pacificationem cum Deo, liberationem à Sathana & morte, ac perpetuam uitam & sclicitatē, uictoriā super mortē.

Nemo potest habere Deum uerè propitium, nisi per Christum, et propter Christū. Nemo potest misericordiā Dei uerè cognoscere, & ea uerè considerare, nisi per Christū, & propter Christū: uidelicet si crediderit, quòd solus Christus sit reconciliatio, iusticia, & redemptio nostra.

Omnia Christi bona ad nos pertinent, & nos in Christo possidemus perpetuam iusticiam & salutem.

Cum igitur audis, quòd Christus sit in nobis, & nos in Christo, quæso te considera, quid sit Christus, & quid nos simus: ut & cognoscas, quanta beneficia à Christo accipiamus.

Quid enim est Christus? Perfecta iusticia est.

uita, salus, & fœlicitas. Quare cum Christus est in nobis, erunt profectò & hæc omnia ita in nobis, ut de ipsis in iudicio Dei gloriari audeamus, &c.

Ioan. 16. Christus qui uadit ad patrem, hoc est, moritur, resurgit, et sedet ad dextram Dei, est iusticia nostra: nec est alia, qua possimus seruari. Is enim impetrauit nobis ueram coram Deo iusticiã, ut omnis qui credit in eum, & si adhuc peccatum habet, tamen reputetur propter Christum coram tribunali Dei iustus, & fiat heres omnium cœlestium bonorum. qui hac iusticia caret, iniustus est coram Deo, &c.

Omnia quæ pater habet, mea sunt. Pater habet æternam iusticiam: Ergo et Christus eam habet. Si Christus eam habet, habemus & nos eam, quotquot in Christum credimus, & coheredes eius sumus. Quare si iudicium peccati conturbat conscientiam nostram, confidendum est iusticia Dei æterna, quæ nostra propter Christum facta est.

Iusticia uera est, remissio iniusticiæ nostræ, per fidem in Christum.

Iusticia perfecta, tantum est in Christo.
Vera iusticia quæ coram Deo iustificat, est, audire Euangelium Christi, & credere quòd propter Christum consequamur remissionem peccatorum.

torū, & uitā eternā. Hęc fides, quia Christū suscipit, suscipit etiā ueram & perfectam iusticiā, quę est Christus, ut per ipsum constemus in iudicio Dei.

Duplex est iusticia: Vna coram Deo, per fidem in Christum: Altera coram hominibus, per honestatem uitę.

Iusticia est duplex: Altera est legis, seu operū: Altera est fidei, quę est remissio & condonatio iniusticię. Ad hanc parandam præcipuē duo requiruntur. Prius est, agnitio peccatorum: posterius est, fides in Iesum Christum.

Iusticia est duplex, quę utraq; à lege requiritur. Altera est ciuilis, quę constat inter amicos: ut diligere amicum, benefacere amico: quę iusticia ciuilis per se eximia uirtus est, & necessaria, quam Christus non damnat. Altera iusticia est spiritualis, quę est misericordia Dei erga nos.

Doctor Urbanus Regius.

Nos eramus iniusti omnes, tanquā omnis iusticię expertes: ut necesse fuerit mitti nobis aliquē tanta iusticia præditum, ut diuinę iusticię pro nobis satisfaceret: nosq; ueram iusticiam docere, & cordibus nostris inscribere & indere cam posset.

Is est Iesus Christus ille Dei filius, in cuius ore non est inuentus dolus, omnis ille iusticię au-

thor, & uere iusticie expressissimum exemplar,
imò ipsissima & uerissima iusticia.

Is nos summo iure sua illa iusticia à sathanæ
tyrannica potestate & omnib. iniurijs redemit,
eumq; Deus uocauit, ut & nos uerâ iusticiâ do-
cere: nec doceret tantum, sed & donaret. Extra
enim eum nullâ usquam est iusticia.

Idem D. Urbanus Regius.

Vox iustus, non intelligi debet in dicto Za-
charie prophete cap. 9. de seuera exactaq; iu-
sticia, qua malos & præfractos iudicat & pu-
nit. Summa hæc iusticia miseros peccatores nos
malè sibi conscios miserè terret, mœstitudinem
& acerrimos angores adfert, ad desperationem
urget, neq; quicquam minus quàm gaudium, e-
xultationes aut iubila parit.

Sed scriptura solet Christum uocare iu-
stum, consolandi gratia, tam in ueteri quàm no-
uo Testamento. Nam solus inter cunctos homi-
nes iustus & innocens est: & tam innocens &
iustus, ut per eum solum nos coram Deo iusti &
innocentes reputemur.

Per nos ipsos, aut per nostra opera à peccatis
nos liberari & iustificari non possumus: sed iusti-
ficamur per solâ gratiâ Christi, & fidē Christi,
que in scripturis sacris uocatur Dei iusticia: hoc
est, qua coram Deo iusti reputamur, quam Deus
in nobis

in nobis operatur, cum nos ipse per spiritū suum
iustos & innocentes reddit.

Idem D. Vrbanus Regius.

Hic frater charissime animum erige: ut maxi-
mè peccator sis, non est quòd ideo despondeas
animum: sed confitere, & agnosce te coram
Christo peccatorem, Christi misericordiam
implora, ueniam pete, & crede Christum u-
nicum esse seruatorem, Christum esse salu-
tem & iusticiam tuam, & erit continuò tua,
tegetq; & abolebit omnia peccata tua, ut ni-
hil tibi metuendum sit inde uel periculi, uel
damni.

D. Vuolfgangus Musculus.

Christus est ipsissima iusticia & uita, est
rex noster, & sacerdos, filius Dei unigeni-
tus, uera ad salutem uia, unicus redemptor &
reconciliator, mediator inter Deum & homi-
nes, unicus doctor & pastor, per quem in co-
gnitionē diuinæ uolūtatis uenitur, solus paterno
rum secretorū cōsciū, unica nostra salus, una cū
Deo patre essentia à patre genitus: tamē nunquā
ab eo separatus, separatur à reliquis filijs Dei, an-
gelicæ naturæ dignitatem excedit: uerum pa-
scha, bonorum omnium thesaurus, Dominus &
dator cœlestium donorum ac uirtutū: lux uera,
illuminans

illuminans cæcos mente: solus est lux mundi, sola
ad patrem uia, uita, & fons uitæ: qui etsi ex uir-
tute & efficacia Euangelij cognoscitur, tamen
sine fide non recipitur.

Idem D. Vuolf. Musculus.

Iusticia Dei nonnunquam ab Apostolo ea di-
citur, non quia ipse iustus sit, sed qua nos in Chri-
sto per fidem iustos reddit. Sicut salus Dei uoca-
tur, non qua ille saluus sit, sed qua nos ab illo ser-
uamur. Sicut & uocatio Dei, non qua ille, sed
qua nos ab eo uocamur.

Iusticia Dei nihil aliud est, quam singularis
quædam bonitas, benignitas, gratia & misericor-
dia Dei, qua nos liberat à peccatis nostris per
suam gratiam.

Nemo in se usque ad eò iustus est, ut propria
sua iusticia in iudicio Dei consistere possit. Pro-
inde opus est, ut Christi iusticia conseruemur,
ne in iudiciũ inducamur, qui peccato primi Ade
cecidimus. Sic Apostolus 1. Corinth. 1. Christum
nobis à Deo iusticiam factum esse dicit. Et Rom.
5. Per unius obedientiã iusti cõstituentur multi.

Iusti sumus non propter fidei dignitatẽ in se,
sed propter bonitatem Dei fide apprehensam.
Rectè dicitur, fidem se habere correlatiuè ad
bonitatem Dei, tanquam ad obiectum: atq; ideo
quod fides iustificare dicitur, nihil esse aliud
quàm

quàm si bonitatē Dei iustificare dicimus. Haud itaq; putandum est, quòd propter fidei dignitatem in se iusti simus, sed quòd propter bonitatem Dei fide apprehensam iusti reputemur.

Et ob hanc causam Apostolus fidei iustificationem coram Deo tribuit, quæ nihil est aliud quàm peccatorum remissio, parta per sanguinem Christi.

Vnde liberamur à iudicio Dei? Per fidem. Io. 3. Ergo fides est, quæ gratiæ Christi participes nos reddit, & à iudicio liberat.

Iustificat itaq; fides in Christum, ob id quòd gratiam Dei mundo in Christo oblatam, grato animo apprehendit.

Fides autem Christianorum non in hoc duntaxat consistit, ut credamus, hunc Iesum esse filium Dei: sed ut certa salutis fiducia ac spe tanquam unico servatore pendeamus, ipsum cruci affixum nostræ salutis gratia. Hæc est fides electorum, hæc est quæ iustificat impios, quæ à iudicio Dei & merita condemnatione liberat, gratiam Dei apprehendit, conscientias pacatas reddit, & securas, uitam æternam accipit, & corda nostra repurgat: & per dilectionem ad facienda bona opera, per operationem Spiritus sancti, secunda reddit.

Abraham firmiter credidit Deo promittenti,
& eius-

Et eiusmodi fides est illi loco iusticie imputata:
hoc est, ob eam fidem iustus est à Deo reputatus,
Et ab omnibus delictis absolutus.

Fides iustificans est, qua credimus in Deum,
qui iustificat impium.

Abraham fide iusticiam adeptus est coram
Deo, idq; imputatione.

D. Martinus Bucerus.

Quam nudus sit mundus uera iusticia, tum
demum planè apparuit, quando uera iusticia
Dei per Euangelion ubique reuelata fuit, ius-
ticia de qua lex testata est Et propheta, iusti-
cia qua per fidè Iesu Christi peruenit in omnes
credentes: Rom. 3.

Christus inquit: Hæc est iusticia, quia uado
ad patrem. Vocat se uiam ad patrem. Via utiq;
ad patrem est, quia per eum solum ad patrem
peruenire, hoc est, iusticiam Et salutem conse-
qui possumus. Veritas est, quia per ipsum ueri-
tas facta est, id est, uera iusticia omnibus contin-
git. Vita est, quia solus uiuificat, ut eternum
Et beatè uiuamus.

Idem Mart. Bucerus.

Christus ipse agnosceatur Iehouah esse, et iusti-
cia nostra, hoc est, is per què iusti apud Deū cense-
mur, Et solida iusticia donamur. Vnde Paulus de-
to scribit ad Corinth. Factus est nobis sapiētia à
Deo,

Deo, iusticia, sanctificatio & redemptio: 1. Cor. 1.

Iusticia Dei, qua iustificamur & saluamur, est Dei opus & donum, qua se Deus ipse nobis iustum, id est, bonum, & se dignè, hoc est, beneficentem exhibet: potissimum quidem in eo, quòd largitur Spiritum, qui nos iusticie studio incendit: sed etiam cum alijs suis benignè adest, & ab hostibus uindicat.

Hec inquam iusticia Dei, seu bonitas, siue beneficentia Dei, qua nos iustos & censet, peccata condonando; & efficit tandem, spiritu nos uere iusticie adflando.

Hec inquam iusticia reuelatur in Euangelio, palam exhibetur, imò hanc Dei iusticiam Euangelium unice predicat: cumq; datur illi fidem habere, etiam exhibet. Exhibet aut electis per Christum, hoc est, donat Deus in se credentibus, dum & ipsos iusticie participes facit.

Per Euangelium ergo reuelatur & exhibetur iusticia Dei, qua Deus iustus & iustificans, se nobis iustum prestat, qua nos ornat, seruat, & beat.

Euangelium namq; cum renunciat & offert Dei iusticiam, hanc Dei bonitatem, qua nobis peccata remittere, & spiritum iusticie largiri dignatur, nihil quam fidem postulat: quam ut habere ei datur, iam iusticia ista Dei, nostri seruatricis, nobis exhibita est, uereq; ea fruimur.

Itaq; ite

80
Itaq; iusticia Dei est, qua nos liberat à peccatis nostris per suam gratiam: est summa Dei bonitas & misericordia, qua peccatis nostris ignoscit, qua nos induit, qua nos seruat, ac ita bonos & iustos reddit.

Et hæc est iusticia Christi, quæ peccatores conseruat, & fide fit nostra iusticia: & qua nobis opus est, ut conseruemur, ne in iudicium inducamur, qui peccato primi Adæ cecidimus: sed ad consecutionem iusticiæ & gratiæ Dei opus est uera pœnitentia, & resipiscencia.

Est alia Dei iusticia iudiciaria, peccatores puniens, ad quam uenient impij: qua, de impietate illorum pœna sumetur, sed ad bonitatem Dei non uenient: Psal. 69. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, & non ueniant ad iusticiã tuã.

D. Ottho Brunfelsius.

Quod autem Christus dicit, Quia uado ad patrem: significat, quia ego regnare cœpi. per regnum Christi reuelatur iniusticia nostra. Solus enim Christus iustus, imò ipsa iusticia est.

D. Vdalricus Zinglius.

In Ioan. Arguet Spiritus sanctus, in prædicatione Apostolorum, iusticiam: hoc est, ostendet iusticiã operum & legis, qua fidebant, non esse iusticiã ueram, nec posse constare coram Deo: & simul ostendet, Christum solum esse ueram iusticiã, que

quæ apud Deū ualet, & quæ nos ad Deū ducit.

In hoc enim ad patrem uadit, ut certum & euidens præbeat argumentum, ac se ostendat esse iusticiam, quæ credentibus uiam ad Deum aperit.

Qui ergo iusticia operum abnegata, Christum suam iusticiam esse credit, is Spiritu sancto est illustratus & doctus. Spiritus sanctus docet, Christum in hoc uenisse in mundum, rursusq; ascensisse in cælum, ut secum ad patrem ducat omnes in se credentes. Sic iusticia Dei palam fit per Euangelium. Rom. 1.

Quod si quis hunc spiritum Christi non habet, quo certò agnoscat & profiteatur se Deo per Christum reconciliatum: item quo credat, Christum esse suam iusticiam, salutem & uitam, non est Christi. Is enim adhuc in suam iusticiam, sapientiam, opera & merita confidit. Rom. 3.

Idem in epistolam Pauli ad Corinthios: Qui i. Cor. 1. factus est nobis à Deo iusticia. Nam dum omnes iniusti eramus, nullaq; ad iusticiam nobis uia pateret, factus est nostra iusticia coram Deo. Per eum enim iusticiæ Dei satisfit, dum scilicet sese pro nobis patri offert hostiam, per hunc nobis aditus est ad Deum.

Hoc autem ideo factum est, ne nos aut sapientie nostræ, aut iusticiæ fidamus unquam: sed à diuina sapientia disceremus, quid factò esset opus:

f diuinæ

Philip. 3. diuinæ iusticiæ inniteremur, quum iusticia nostra panno menstrui sit impurior.

Idem in epistolam Pauli ad Philip. Duplicem esse iusticiam, legis & Dei, Paulus ubiq; docet. Dei aut Christi iusticia est, quod Christus iustus pro nobis iniustus mortuus est & satisfecit, & nos nocentes innocentia sua absoluit, ac patri reconciliauit.

Atque hæc iusticia Christi & innocentia nostra facta est per fidem, quæ fides ex solo spiritu Dei est, à nulla re creata: qua iusticia & nos iusti coram Deo sumus, ac reputamur.

Iusticia ergo Christianorum est, in Christum fidere, illiq; insitum esse. Et nemo suis operibus, sua iusticia, suis meritis iustificatur: sed omnes iustificantur gratis, per illius gratiam, quam exhibuit Deus, dum filium suum in redemptionem nostri dedit. Nam illa gratia & redemptio nobis manifestata est per Christum, qui ex gratia Dei nobis datus est reconciliator & seruator, ut scilicet esset nostra iusticia, ut qui solus est iustus, & iustificat omnem eum qui ei fidit.

In Lucam. D. Heinrichus Bullingerus.
Relinquitur ergo indubitatum, Christum Iesum esse uniuersalis seu catholicæ ecclesiæ ueram & unicam iusticiam, sanctificationem, purificationem, salutem & uitam. In solo enim Christo est

sto est salus & iusticia, & sanctificatio & uita eterna. In Ipsomet inquam Christo Iesu, sicut Paulus inquit: Qui factus est nobis iusticia.

Est autem duplex iusticia. Alia quidem *fi-* In Matth.
dei, qua uidelicet Christi merito per fidem nobiscum communicata, iustificamur: id est, remissionem peccatorum consequimur, hæredes q; efficiamur uitæ æternæ. Alia uerò, quæ ex fide nascitur. Nam iustus ex fide uiuit. Porrò iustus operatur iusticiam, sicut Ioannes ait. At hæc iusticia omnis generis uirtutes complectitur, temperantiam, patientiam, charitatem, siue beneficentiam.

Duplex est iusticia: Alia pharisaica ac falsa, quæ oritur ex uitiato & adulterino sensu legis, qua nemo coram Deo iustificatur. Alia est iusticia diuina, uera & Christiana: nempe Christus est iusticia Christianorum, & communicat hic nobiscum iusticiam suam per fidem. Vnde Apostoli appellantur etiã fidem, iusticiã Christianorũ.

Simul aut per fidem datur nobis spiritus Christi, quo regeneramur. Regenerati uerò, operantur opera filiorum Dei, ambulãtes in charitate.

Euincit Deus sua lege, omnes homines peccato obnoxios, egere gratia Dei, & iustificatione Christi: qui solus iustus, impollutus ac purus est, suamq; nobis iusticiam per fidem communicat,

quo nomine Apostoli fidem appellarunt & iusticiam nostram, & perfectionem legis.

Rursus qui uerè in Dominū Iesum Christum credunt fide uiua, curant ac conantur ut puri ac sancti sint spiritu, anima & corpore.

Iustificat nos Iesus Christus Dominus noster: id est, absoluit & liberos pronūciat à peccato, morte & dānatione, ac hāredes efficit uitæ æternæ.

Nam ideo morte condemnatus est, ut peccata nostra expiaret, ne propter ipsa morti ad iudicaremur: sed liberati à morte & diabolo, participes efficeremur uitæ æternæ, per gratiam & redemptionem illius.

Et fides quidem, qua in illum credimus, applicat nobis istam iusticiam & redemptionē. Nam qui credit in filium Dei, uitam habet in seipso: qui non credit, uitam non habet. Est enim Christus uera & unica uita ac iusticia fidelium, cuius iusticia nobis applicatur per fidem. Et neq; iusticia, neq; fides tribuenda est nostris uiribus, sed meræ Dei gratiæ, gratuitoq; Dei dono.

Iustificamur gratuito, ex gratia patris, per filium nos beatificantis.

Iustificamur, siue beatificamur, credentes, gratia cœlesti. Fides beat, & iustificat.

Iustificamur fide in Christum traditum. Fides iustificat et absoluit à dānatione, et efficit nos hāredes uitæ æternæ.

Iusti-

Iustificatio est ipsa redemptio, assertio & translatio à morte ad uitam.

Iusticia est absolutio & remissio peccatorum.

Iusti sunt, quibus peccata remissa sunt: quiq; à morte liberati, hæredes facti sunt uitæ æternæ.

Iustificatio est absolutio à peccatis, & liberatio à damnatione, redemptio & remissio peccatorum, ipsaq; adeo peccatoris in gratiam Dei & uitæ hæreditatem adoptio.

Coram Deo nõ iustificatur ulla caro: iustificamur aut per Christum fide, seu fiducia in Christum.

Idem est cum dicimus, nos fide, uel per fidem iustificari: item, Christum per fidem iustificare: significantes, Christum communicare nobis iusticiam suam: id est, remittere peccata nostra, liberare à condemnatione, consortesq; facere uitæ æternæ, ex gratia & merito proprio propter fidem.

Idem est cum dicimus, Gratia Dei iustificamur: Per Iesum Christum, uel merito Christi iustificamur: Fide in Dominum Iesum iustificamur.

Idem cum dicimus, Deum, gratiam Dei, Christum, & fidem iustificare: Per gratiam, per Christum, per fidem iustificamur: Sola fide propter Christum iustificamur: Sola fide iustificamur, fides inmittitur misericordie Dei per Christum: Gratia Dei iustificamur per fidem: Fides apprehendit gratiam: Christus iustificat, & item fides.

Fides in Christum purgat, expiat, iustificat, uiuificat & absoluit: id est, participes nos facit Christi, qui est iusticia, uita & redemptio nostra.

Absolutio, purificatio, iustificatio, & salus nostra est ex merito Christi: adeoq; Christus est nostra iusticia, redemptio & uita.

Hæc est solida et certa doctrina ecclesie de uera iusticia Christianorū, qui recōciliantur Deo, ac iustificātur gratis per abitū Christi ad patrē: iustificati uerò, Deū colunt spiritu & ueritate.

Iusticia & uita obuenit nobis per gratiā Dei in Christo Iesu: hic est redemptio, iusticia, sanctificatio, salus, remissio peccatorum.

Iustificamur mera Christi iusticia, per fidem. Hæc autem est uera, uiua & solida fides, qua indubitāter credimus, Deū patrē propter Christū nobis bene uelle, & placatū esse: adeoq; Christum suam iusticiā nobiscum cōmunicare, satisfactionem & uitam, ut illa iam sint nostra.

Ita per fidem applicatur nobis meritiū Christi, & conceditur uita æterna: per fidem iustificamur à peccatis.

Summa:

Hæc uera & Christiana iustificandi ratio, non est ab ullo homine inuenta, sed ab ipso iustificante Christo tradita: nempe quòd alieno, non nostro merito, alienaq; iusticia, Christi uidelicet, iusticia

iuſtificemur per fidem. Deus enim nos iuſtos re-
putat propter Chriſtum, & fide id recipimus.

Chriſtus eſt noſtra uita, iuſticia & redēptio,
ſatisfactio atq; ſanctificatio: nos illud fide perci-
pinus, & per fidē Chriſto inſerimur. fide noſter
ſit Chriſtus, cum bonis & gratijs ſuis, ut uiuat
iſe in nobis, & nos in eo.

Iuſtificamur gratis, per gratiā & miſericor-
diam Dei gratuitam, non propter ulla noſtra uel
precedentia uel ſequentia opera uel merita, ſed
ex mera Dei natinaq; bonitate.

Chriſtus Ieſus uerus Deus & homo eſt unica
iuſticia, hoſtia & ſatisfactio.

Iuſticia orbis Chriſtus, per fidem.

Chriſtus eſt uirorum iuſtiſſimus.

Iuſticia que corā Deo ualet, eſt iuſticia fidei:
hoc eſt, Chriſti agni immaculati, qui per fidem
nobiscum omnia communicat.

Iuſtificare impium, ſolius Dei opus eſt.

Iuſtificamur non meritis noſtris, ſed Dei
gratia.

Miſericordia Dei, non merita noſtra iuſtifi-
cant. Eſt enim iuſticia Dei gratuita.

De dicto Eſaiæ:

In cognitione ſui iuſtificabit iuſtus ſeruus
meus multos, & iniquitates eorū ipſe portabit.

Hiſce uerbis exponitur, quid ſit iuſtificari, ni

mirum à peccatis absolui. Nam quid aliud est portare peccata, quàm expiare peccata? Christus enim suo corpore dependit peccatorum nostrorum pœnas, id quod fide percipimus. Ideo re-ctè inquit Esaias: In cognitione sui iustificabit multos. Nam cognitio Christi, fides. At fide iustificamur. Fides ea donum Dei est, quod in cordibus docet, quid nobis à Deo in Christo seruatore datum sit: remissio scilicet peccatorum, conscientia tranquilla, & certa spes uitæ æternæ.

Iustificatio est absoluti, peccatorum remissio, tranquilla cōscientia, & certa spes uitæ æternæ.

Christus author gratiæ & iusticiæ.

Duplex iusticia: Vna est legis, altera est fidei:

Vna est Dei, altera est propria.

Iusticia Dei est Christus.

Iusticia Dei fides est in Christum Iesum, qui legem impleuit, & nos patri reconciliauit: qui in hunc credit, iustus est.

Iusticia à solo Deo proficiscitur. solus enim Deus iustus, sanctus & uerax sit: nos omnes peccatores. Ideo Deus iustificat eos, qui omnem fiduciam in ipsum per filium collocant.

Et cum dicimus, fidem in Christum esse nostram iusticiam: nihil aliud dicimus, quàm ipsum Christum Iesum Dei filium, cui fidimus, esse ueram pij hominis iusticiam.

Iusti-

Iustificatio, atq; adeò iusticia, refertur tã ad Deum, quàm ad homines qui absoluuntur: estq; absolutio à peccatis, liberatio itē uel redēptio à iudicio uel condemnatione, approbatio aut receptio in gratiam, adoptio ue in numerum filiorū Dei: qua scilicet Deus ipse propter Christum peccata remittit, à condemnatione redimit, & in filios adoptat, ac pro iustis agnoscit: qua denique homines per fidē ista recipiunt, id est, firmiter credunt, se à peccatis & condemnatione absolui, filiosq; Dei, & participes omnium bonorum, præcipuè autem iusticiæ Christi, fieri.

Iustus est, quisquis à Deo propter Christum per fidem consecutus est remissionem peccatorum, adoptatusq; in filium, particeps est bonorum, adeoq; iustus ac hæres Dei, cohæres autem Iesu Christi.

Iusticia est remissio peccatorum, redemptio à condemnatione, adoptio & beatificatio, adeoq; & iusticia ac uita, qua Christus in nobis uiuit, et nos in ipso uiuimus.

Iustus est, qui purgatus à peccatis, filius Dei & hæres omnium bonorum Dei est.

FORMA TRADENDI IUSTIFICATIONEM.

Ante omnia Deus est considerandus, qui gra-

tia sua homines iustificat & saluat.

2 Deinde occurrit Christus, per quē nobis gratia Dei aperitur, uel qui nobis misericordiam Dei promeruit, & propter quem iustificamur & saluamur.

3 Tertio loco accedit fides uera, qua & Deo innittimur, & Christum complectimur, participesq; Dei & Christi reddimur.

4 Postremò exuberat Christiana illa fides in omnis generis bona opera, quibus se illa exercit atque declarat.

5 Est ergo primaria causa iustificationis Deus, qui nos iustificat & saluat, totumq; iustificationis negocium perficit per filium, in uirtute sancti spiritus. Deus enim gratia sua nos iustificat & saluat, sed propter Christum redemptorem, quem fide amplectimur, siue recipimus: ex qua deinceps enascuntur opera iusticie, que appellamus opera bona.

Deus morbos nostros sanat, sed per medicum Christum: cuius quidem pharmacum & medicinam nisi receperimus, sanitati nunquam restituemur. at sanitatem sequuntur opera sana.

Deus nos iustificat propter Christum, per fidem, que mox exuberat in bona opera.

Q V A E

QVAE PATER COELE-
stis in Christo nobis
dederit.

Sacra scriptura ubique testatur, Christum
Xesum, uerum Deum & hominem, unicam esse to-
tius orbis iusticiam: illum esse thronum gratia,
hostiam uel uictimam, propitiationem uel satis-
factionem, aut redemptionem sanctificationeꝫ,
reconciliationem item ac pacem nostram.

Qui uidelicet, quod lex præstare non pote-
rat, ipse nobis præstitit: qui tradito corpore
suo in mortem, nobis bona illa testamento Dei
legata parauerit: qui item morte mortem, &
eum qui mortis habebat imperium, uicerit, abo-
leueritq;.

Sed & sua resurrectione uitam nobis repara-
uit: qui deniq; effuso sanguine suo innoxio, pec-
catum expiauerit, remisitq;, & iusticiam &
uitam contulerit omnibus credentibus.

Ideoq; unus sit unica & æterna totius eccle-
siae iusticia, uita & salus.

Epilogus.

Deus propter Christum iustificat, id est, ab-
soluit à peccatis & condemnatione legis, infe-
rorumq;: efficitq; iustos et heredes uitæ æternæ.
Quoniam enim diuinæ satisfecit legi, iusticiæq;
placatum

placatum iam habemus patrem, qui nobis peccatum nostrum non imputat: sed iusticiam Christi nobis imputat, ut ea iam nostra sit, ipseq; in nobis uiuat Christus, & nos in ipso.

Liquidò ergo apparet, omnes sanctos patres ab initio mundi propter Christum esse à Deo iustificatos: adeoq; Christum uerum demum & hominem fuisse & esse iusticiam, redemptionem, et sanctificationem omnium fidelium.

Confitemur ergo, Deū nos iustificare propter Christū, et hunc esse iusticiā nostrā, quippe qui sit redēptio nostra, qui legi satisfecit, et in quem sunt imposita peccata nostra, quæ ipse sanguine suo abluit, morte expiauit, ac in uniuersum, ne noceant sustulit: nosterq; factus, suam nobis confert iusticiam, ut in ipso iam simus iustificati, iusticiam uitamq; eius in nobis habentes.

D. Ioannes Calvinus.

Iusticiam hic intellige, quæ nobis per Christi gratiam communicatur. eam Christus statuit in suo ad patrem ascensu, nec immeritò. Quemadmodum enim, teste Paulo, resurrexit propter iustificationem nostram: ita nunc ad dexteram patris sedet, ut quicquid illi datum est potestatis exerceat, & sic impleat omnia.

Denique è gloria coelesti iusticie suæ odore mundum perfundit. Spiritus autem per Euangelium

lium pronunciat, hunc unum esse modum, quo iusti censeamur. ideo à conuictione peccati secutus hic gradus est, ut conuincat Spiritus mundum, quæ nam uera sit iusticia: Nempe Christus, qui suo in cœlum ascensu uitæ regnum constituit, & nunc sedet ad patris dexteram, ut ueram iusticiam stabiliat.

Iusti sumus, quòd Deū nobis in Christo propitium esse credimus.

Iustificamur sola Dei misericordia, per fidem in Christum.

Iustificamur in Christo, sola Dei misericordia.

Iustificatur fide, qui gratuita peccatorum remissione coram Deo purgatus est.

Iusticia est remissio peccatorum, quæ est gratuita, & fit nostra per fidem in Christum.

Sumus iusti in Christo, non quia operibus proprijs satisfacimus iudicio Dei, sed quoniam censemur iusti Christi iusticia, quam fide induimus, ut nostra fiat. Christi enim iusticia accepta nobis fertur fide, cuius participatio est summū bonum, qua Christi iusticia nunquam uestimur, nisi propriæ iusticiæ confidentia exuti.

Iusticia offertur per Euangelium, fide percipitur.

Sola Dei misericordia per fidem in Christum iustificamur.

Iusticia

Iusticia Dei est, quæ apud Dei tribunal approbatur, & quæ à Deo nobis donatur, quæ in Euangelio reuelatur, & per Euangelium offertur, & accipitur fide, & operatur in credentibus efficaciter, & quæ sola nos ab interitu liberat.

Iustificatio in Christo residet, per fidem uerò apprehenditur.

Christus ut solus iustus est, ita suam iusticiam in nos transferendo, iustos nos reddit.

Iusticia fidei, est iusticia Christi.

Vt ergo iustificemur, causa efficiens est misericordia Dei, Christus materia, uerbum cum fide instrumentum. Quare fides iustificare dicitur, quia instrumentum est recipiendi Christi, in quo nobis communicatur iusticia.

Postquam facti sumus Christi participes, non ipsi solum iusti sumus, sed opera nostra iusta reputantur coram Deo: propterea scilicet, quia quicquid est in illis imperfectionis, obliteratur Christi sanguine.

BREVIS FORMVLA TRAN-
dendi iustificatio-
nem.

Quoniam hominibus in se nihil aliud restat,
nisi ut iusto Dei iudicio confusi pereant.

2 Ideo

Ideo gratis eius misericordia iustificamur. 2
 Succurrit enim Christus huic miserie, ac se si 3
 delibus communicat.

Ut in seipso inueniant omnia quæ illis desunt. 4
 Iusticia fidei est, si credimus Christum esse mor-
 tuum pro peccatis nostris: Rom. 10.

Homines iusti sunt ob communicationem iu-
 sticie. Deus uero, quia fons iusticie est, ab effe-
 ctu iustus uocatur. Ex communicatione iusticie
 salus & uita est.

Idem testantur concionatores Nurn-
 bergenses, in libello ad Rupertum
 à Mossham.

Sed nihil clarius dici potest, quàm quod Pau-
 lus dicit 1. Corinth. 1. Christus factus est nobis sa-
 pientia à Deo, & iusticia, &c. Nam si Christus
 est iusticia nostra, & nos Christum nullo opere,
 sed sola fide apprehendimus, manifestum est,
 quòd sola fide iustificamur, non operibus.

D. Thomas Venatorius in libel-
 lo contra Ioannem Ha-
 nerum.

Nos cum Apostolo Paulo, Christum predicam-
 mus iusticiam nostram: neq; aliam in oculis Dei
 ponimus iusticiam, quàm Christum, qui factus est
 nobis à Deo iusticia, per quæ fide apprehensum
 contingit nobis & salus & uita aeterna.

Non

Non enim sibi ipsi duntaxat iustus est Christus: sed & uniuersos qui ipsum fide apprehenderint, iusticiæ suæ reddit participes. per Christum enim recipimus omnia quæ alioqui in Adam amisimus, iusticiam, innocentiam, uitam: imò per fidem in Christo apprehendimus reconciliationem.

Nos oculos mentis nostræ ab uniuersa lege, prorsusq; ab uniuersa renouatione illa, in unam & solam promissionem Dei, & Christum insuper nostrum, defigimus. Ideoq; confidimus: propter unum Christum reputari nos iustos, & acceptos in oculis Dei. Hoc est quod dicimus, sola fide iusti sumus: non quia fides nouitas quædam in nobis est, sed quia apprehendit Christum, cuius beneficio & nos sumus accepti.

Iterum dico: Non dilectio, non ullum aliud opus iustificat in oculis Dei, sed sola fides: non quia est perfectio quædam in nobis, sed quia Christum possidet.

Docemus, sola fide iustificari nos apud Deum, & nullis præterea alijs operibus. Itaq; propter unum Christum, quem fides nostra apprehendit, iusti habemur apud Deum.

Cæterum fieri potest, ut fideles haud infrequenter nullas omnino fidei qualitates, nullam charitatem in cordibus suis sentire queant, neq; tamen

tamen ob eam statim causam desperant: sed potius loco uniuersarum illarum fidei qualitatū, ipsum reponunt cum bonis suis Christum, dicentes cum fiducia: Hic est iusticia nostra, hic est qui nos eripit à maledictione legis, in hoc uno habemus uniuersas promissiones Dei completas. Ipse enim est uia nostra, ueritas & uita.

Et hæc utique in nobis nullo modo esse queant, ubi extra nos manserit Christus, qui in nobis debet esse, in nobis uiuere, loqui & manere: cui sit laus & gloria, in omnia secula, Amen.

Idem Thomas Venatorius in suo
commentario Psalmo-
rum.

Psalmo 5. Domine deduc me in iusticia tua, &c.

Hæc intellige de iusticia, qua nos iusti reddimur per fidem ex gratia: sicut dicitur: Iustus ex fide uiuet. Vocatur autem Dei iusticia, quia gratia illius donatur. Dei enim donum est. Eph. 2.

Sic dicimus opus Dei esse, quod in nobis operatur Deus. Sic uerbum Dei, quod per nos prædicatur. Sic uirtutes Dei, quas ipse in nobis operatur.

Psalmo 21. Annunciabunt cæli iusticiam eius, &c.

Non iusticiam operum aut legis prædicabunt, sed suam iusticiam, fidei scilicet. Esa. 53. In noticia sua iustificabit seruus meus multos.

Ideo 1. Corinth. 1. Christus factus nobis à Deo iusticia.

Psalmo 30. In iusticia tua libera me.

Hoc quid aliud est, nisi misericordia Dei, qua iusti reputamur, non propter merita nostra, sed propter unum Christum: qui non tam iustus est, quam etiam iusticia nostra. 1. Corinth. 1. Ideo de ea dicitur Esa. 53. In scientia sua. Et ideo Hier. 23. Et hoc est nomen, quo uocabunt eum, Dominus iustus noster, siue iusticia nostra. Siue hac iusticia nemo iustus est in oculis Dei: Psalmo 142. Non iustificabitur in conspectu Dei a-
mnis uiuens.

Psalmo 35. Iusticia tua sicut montes Dei.

Fides enim quæ est iusticia nostra, nullis nostris meritis datur, sed tantum misericordia. Eph. 3. Dei donum est, non ex operibus, ne quis gloriatur. Et hæc iusticia est sicut montes altissimi, immobilis & constans scilicet: Matih. 16. Portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et sicut alieno peccato perieramus, ita aliena iusticia ut uiuamus, egemus. Vnde de Christo 1. Cor. 1. Qui factus est nobis à Deo iusticia.
Psalmo

Psalmo 39. Iusticiam tuam non abscondi in corde meo.

Iusticia Dei dicitur fides nostra, quia est donum Dei. Et quia iustus ex fide uiuit. Quia autem creditur ad iusticiam, ore autem confessio fit ad salutem: ideo dicit, Iusticiam tuam non abscondi in corde meo. Nostra enim iusticia Deus est per Christum, modo hoc credamus. Et iusticia Dei est, qua nos Deus iustos facit, quando nos iustificat ab impietate & iniquitate nostra, dato spiritu sancto. Igitur Christus sola fide a nobis apprehensus, est nobis iusticia Dei coram Deo. Et sic propter Christum fide susceptum, sumus iusti coram Deo, & filij Dei.

Psalmo 71. In iusticia tua libera me.

Non in mea. Quare? quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro in conspectu Dei. Rom. 3. Iusticia uero Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes eos qui credunt, &c.

Ideo 1. Corinth. 1. Christus factus est nobis a Deo iusticia. Et Esa. 53. In scientia sua, &c.

Itaque ait, In tua iusticia: quia ecclesia electorum credit in eum qui iustificat impium. ideo fides eius deputabitur ei ad iusticiam: Roman. 4.

Hec autem fides, quia donum est Dei, merito & Dei & nostra uocatur.

D. Ioannes Oecolampadius.

Fides in Christum non est ociosa: sanctificat enim, & iustos nos reddit.

Iusticia primitiua redit per Christum.

Omnis nostra iusticia est in Christo, qui solus iustus est, in quo propitius nobis factus est ac placatus pater.

Christus ipse iustus Dei seruus, ualens etiam alios reddere iustos, est nostra iusticia, & iniquitates portauit, pro eis satisfaciendo: qui factus est peccatum, ut liberaret nos à peccato.

Si igitur fidem & ueram illam scientiã habetis, quòd Christus nostra est iusticia: si hoc docet uos unctio, quòd Christus innocens & iustus etiam pro nobis intercedit apud patrem, scitote, quòd et uos iusti esse debeatis, et satagite ut sitis.

Iusticia Dei est, quæ gratis iustificat impium, absq; operum respectu.

Iusticia Dei est etiam iudicium Dei, quo animaduertit in noxios.

Iusticia Dei est etiam, qua ipsemet est sua iusticia.

Iusticia Dei est, quæ gratis iustificat impium, absq; operum respectu.

Deus amicus est credulis, iratus incredulis.

Iusticia Dei est, dum gratis per Christum nobis peccata condonat.

Mirari

Mirari posses, quare iusticia Dei dicatur, cum sit indulgentissima misericordia? Causa hæc est, quia innititur promissionibus. Iusti autem est, præstare promissa. Et quia Deus promisit salutem per filium, & non per opera nostra, rectè iusticia dicitur. Præterea iusticia est, cõfugientem ad se suscipere. Iniusticia autem foret, & iniquitatis, non suscipere.

Iusticia Dei, dicitur iusticia Dei, quia Deus promisit se remissurũ peccata per Christum.

Iusticia Dei in presenti tempore, est remissio peccatorum per Christum.

Iusticia Dei in futuro tẽpore post hanc uitam est, ut unicuiq; tribuat secundum opera sua.

Iusticia Dei patet per Euangeliũ, cum declarat Deum iustũ esse, dum præstat per Christum credentibus, quicquid olim patribus & prophetis promiserat.

Deinde dum gratis iustificat impiũ, id est, per solam fidem, sine omnibus operibus, peccata donat, & iusticiam confert, nõ ut nitamur iusticia nostra, quæ est tanquã pannus mulieris mēstruo polluta, sed illi quam Deus per Christũ præstat.

Iusticia Dei, quam Deus confert, & qua ille iustificat, Christus est: per cuius unius fidem credentes ex impijs Deus iustos facit, sine ullo operum & meritorum adminiculo.

Iusticia Dei est, fides in Christū: & cum credimus promissioni, qua per Christum salus mundo promissa est, iustificamur.

Ita Bugenhagius definit fidem:

Fidem esse, qua credimus, Christum corā Deo patre esse iusticiam nostram, sanctificationē, & redemptionem, uitam æternam: & qui nos liberet à lege, peccato & morte, cōstitutatq; sub gratia: & faciat ut agnoscamus, inuocemusq; patrē.

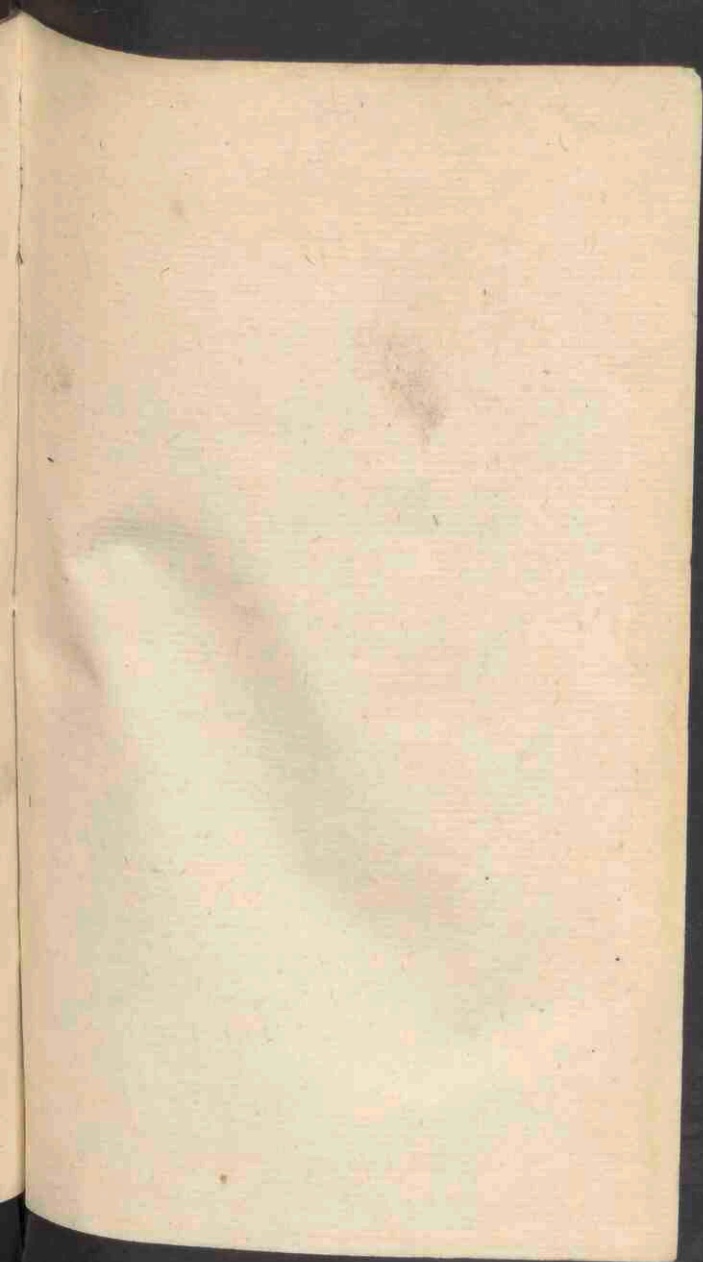
Item cum scribit fidem esse fiducia, qua Christum apprehendimus in conscientia coram Deo, & in Christo patrem.

Iustificamur corā Deo una Dei iusticia in Christo, una Christi nobis cōmunicata iusticia, una ignoscēte nobis peccata nostra Dei misericordia.

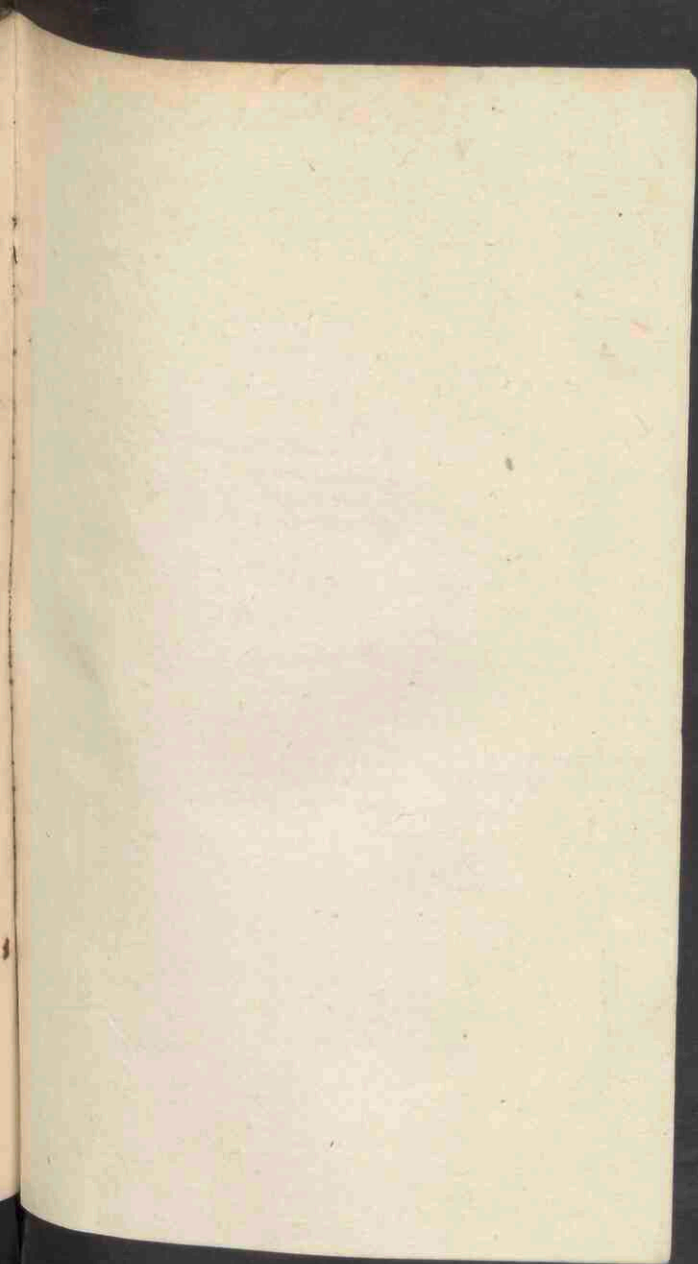
Sola iusticia Christi freti, in iudicio Dei subsistimus.

Docemus ergo, nos iustificationē, que est remissio peccatorum, et assumptio in numerū filiorum Dei, nullo nostro merito, sed ex sola Dei gratuita misericordia, fide in Christum percipere, eamq; fidem salutem in Christo apprehendere.

F I N I S.

OCN 9337568808

2 12 1894

Handwritten text in a medieval script, possibly Latin or Gothic, located in the upper left quadrant of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a continuation of a larger work.

Handwritten text in a medieval script, possibly Latin or Gothic, located in the middle left quadrant of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a continuation of a larger work.

Handwritten text in a medieval script, possibly Latin or Gothic, located in the lower middle left quadrant of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a continuation of a larger work.

Handwritten text in a medieval script, possibly Latin or Gothic, located in the lower left quadrant of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a continuation of a larger work.

Handwritten text in a medieval script, possibly Latin or Gothic, located on the right side of the page. The text is arranged in several columns and appears to be a continuation of a larger work. Some words are written in red ink, indicating initials or headings.

2422

